

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำมาเรียบเรียงนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

พฤติกรรมการสอน

1. ความหมายของพฤติกรรม
2. ความหมายของการสอน
3. ความหมายของพฤติกรรมการสอน
4. ความสำคัญของพฤติกรรมการสอน
5. ลักษณะของพฤติกรรมการสอน
6. หลักและลักษณะของพฤติกรรมการสอนที่ดี

การสังเกตพฤติกรรมการสอน

1. ระบบการให้สัญญาณลักษณะ
2. ระบบการแยกประเภท
3. ประโยชน์ของการสังเกตการสอน

พฤติกรรมการสอนพลศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

พฤติกรรมการสอน

1. ความหมายของพฤติกรรม

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ครูเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการจัดกิจกรรมการสอนในห้องเรียน ครูเป็นผู้นำและเป็นผู้มีอิทธิพล

ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
ดังนั้น พฤติกรรมต่าง ๆ ของครูที่เกิดขึ้นในห้องเรียน จึงมีส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้
ของนักเรียน มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ดังต่อไปนี้

จรรยา สุวรรณทัต และภัทรา สุคนธ์ทรัพย์ (2525) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรม
ไว้ดังนี้ คือ

1. ตามนัยทั่วไป หรือตามความเข้าใจของคนทั่วไป "พฤติกรรม" หมายถึง การ
แสดงออกของคนและสัตว์ ได้แก่ การแสดงออกโดยกิริยาท่าทางหรือการประพฤติปฏิบัติ
ต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงออกทางสีหน้าและวาทะ อาจเป็นการแสดงออกซึ่งเป็นปกติวิสัยใน
การดำรงชีวิต เช่น การกินอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน การทำงาน และอาจเป็น
การแสดงออกซึ่งอารมณ์ เช่น โกรธ กลัว ดีใจ เสียใจ ฯลฯ

การแสดงออกตามปกติวิสัยหรือการแสดงออกโดยอารมณ์ก็ดี ขึ้นอยู่กับสถานการณ์
ที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ว่าอยู่ในสภาวะเช่นไร คนในอารมณ์ปกติอาจแสดงออกเพียงทางเดียว แต่
เมื่อมีอารมณ์รุนแรงอาจแสดงออกทุกทาง คือ ทั้งกิริยา วาทะ และสีหน้า อย่างไรก็ตามคนส่วน
มากย่อมเห็นว่า "พฤติกรรม" หมายถึง การแสดงออกของคนและสัตว์เป็นการแสดงออกที่บุคคล
มองเห็นและสังเกตได้

2. ตามนัยทางจิตวิทยา "พฤติกรรม" หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทุกอย่างของ
คนและสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่สังเกตได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งในที่นี้จะกล่าวเฉพาะ
พฤติกรรมของคนเท่านั้น

2.1 พฤติกรรมที่สังเกตได้เป็นพฤติกรรมภายนอก

2.1.1 พฤติกรรมที่เป็นกิริยาท่าทาง ๆ เป็นกิริยาท่าทางที่มักเกิดขึ้นโดย
ไม่มีเป้าหมาย หรือแรงจูงใจใด ๆ เช่น เหยยเม ตูบหน้า ฯลฯ

2.1.2 พฤติกรรมที่เป็นปฏิกิริยาสะท้อน เป็นกิริยาอาการที่เกิดขึ้น
โดยอัตโนมัติ เช่น การกระพริบตา การกระตุก สะอื้น เหนือแตก ฯลฯ

2.1.3 พฤติกรรมที่มีเป้าหมาย เป็นพฤติกรรมที่ถูกเข้าให้เกิดขึ้นหรือ
มีแรงจูงใจให้เกิดขึ้น เช่น การเดิน การร้องไห้ การหัวเราะ ฯลฯ แต่ทั้งนี้พฤติกรรมที่เหมือนกัน
อาจมีเป้าหมายและสิ่งเข้าต่างกัน หรือพฤติกรรมที่ต่างกันอาจมีเป้าหมายและสิ่งเข้าเหมือนกัน

2.2 พฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ เป็นพฤติกรรมภายใน ได้แก่ การทำงานของ
อวัยวะภายในร่างกาย ตลอดจนความคิด และอารมณ์ที่ถูกควบคุมไม่ให้แสดงออกมา

ธรรมรส โชติกฤษ (2524) ได้เสนอความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า "พฤติกรรม คือ การแสดงออกซึ่งความต้องการของคน"

การตอนเป็นกิจกรรมที่เป็นหน้าที่หลักของวิชาชีพครู ซึ่งเป็นภาระกิจอันหนักและ
ละเอียดอ่อน ซึ่งครูทุกคนย่อมตระหนักดีในความสำคัญ ดังที่ สจ๊วต อูธวามันท์ (2525) กล่าวไว้ว่า

"คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสัมพันธ์กับวิชาชีพครูโดยตรง
กล่าวคือ ถ้าไม่ให้ความสำคัญแก่คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนแล้ว อาจกล่าวได้ว่าใคร ๆ
ก็เป็นผู้ครูได้ ความเข้าใจผิดอันนี้จะทำให้วิชาชีพครูมีความสำคัญน้อยลง"

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม
ไว้ว่า "พฤติกรรม น. การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก
นอกจากนี้ กรมธรรม์ หล้าสุวรรณ (2528) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า "พฤติกรรม
หมายถึง การกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสิ่งที่มีชีวิตไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าบุคคลอื่น
จะสังเกตเห็นการกระทำที่เกิดขึ้นหรือไม่ ก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น เช่น การยิ้ม การหัวเราะ
การอ่าน การเขียน การดีใจ การเสียใจ ฯลฯ"

2. ความหมายของการสอน

เฟร็ดอง กูมุต (2517) กล่าวว่า การสอนเป็นกระบวนการแห่งการร่วมมือระหว่าง
ครูกับผู้เรียน เป็นกระบวนการที่มีทั้งปฏิสัมพันธ์กัน บรรยากาศที่ครูกับนักเรียนเข้าใจกันย่อม
ส่งเสริมความงอกงามให้แก่การเรียนและความงอกงามนี้ไม่ใช่่งอกงามเพียงสติปัญญาเพียง
ด้านเดียวแต่จะมีความงอกงามด้านอื่น ๆ อีกด้วยบรรยากาศแห่งความเข้าใจซึ่งกันและกันจะ
ช่วยให้การสอนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่าในห้องเรียนหรือสถานที่ใดก็ตาม

นอกจากนี้ ตะฮอ การ์ตูนยชาวนิธ และคณะ (2518) ยังได้ให้ความหมายของ
"การสอน" ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่กระทำหรือส่งเสริม หรือการอำนวยความสะดวกให้
บุคคลเจริญงอกงามขึ้นมา โดยหมายถึงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และ
สามารถปรับตัวเองให้ชีวิตมีความสุข"

กูดยา ดันดีนสกีว (2524) กล่าวว่า "การสอน คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน"

อลงกรณ์ จันทร์อารมย์ (2526) ให้ความหมายว่า การสอน คือ การช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การจัดประสบการณ์ชีวิตให้นักเรียน การถ่ายทอดความรู้ การฝึกให้ขบคิดปัญหาต่าง ๆ การจัดสถานการณ์ให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สมน อมรวิวัฒน์ (2528) ได้กล่าวว่า การสอน คือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เป็นเกิดขึ้น

1. มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง ครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม
2. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่
3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

นพคุณ คุณาชีวะ (2530) กล่าวว่า "การสอน ในปัจจุบันควรจะหมายถึง การจัดเตรียมสถานการณ์ หรือสิ่งเข้าต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมหรือช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดค้นและพัฒนาตนเอง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข"

ฮารี สัตถหวั (ม.ป.ป.) กล่าวถึงความหมายของการสอนไว้ว่า "การสอน คือ มาตรการประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ฝ่ายหนึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการเรียนรู้ในอีกฝ่ายหนึ่ง การสอนเป็นการกระทำที่รู้สึกตัว มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าวิธีสอนยังไม่เหมาะสม อาจทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงก็ได้"

ไวลด์ (Kimbel Wild, 1957) ได้ให้ความหมายของการสอนออกเป็น 4 ประการคือ

1. การสอน คือ การชี้แนะ ซึ่งหมายถึง การช่วยเหลือแนะนำ จัดหาวัสดุ และส่งเสริมให้คิดทำในสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอยากหรืออยากเห็น
2. การสอน คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยผู้สอนเป็นผู้รวบรวมความรู้แล้วจัดความรู้ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ตามความจริงให้ง่ายและน่าสนใจเพื่อสะดวกแก่การที่ผู้เรียนจะได้เข้าใจและรับไว้ได้
3. การสอน คือ การที่ผู้สอนทำงานร่วมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักคิดรู้จักทำด้วยตนเอง

4. การสอน คือ การแนะแนวทางให้ผู้เรียนโดยวิธีสอนแบบต่างๆ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เจริญงอกงาม และพัฒนาไปในทางที่พึงปรารถนา สัมกับจุดประสงค์ของการศึกษา

เวบสเตอร์ (Noah Webster, 1986) กล่าวว่า "การสอน คือ การอบรมอย่างหนึ่ง ที่มุ่งให้ความรู้ให้หนึ่งสักภายในได้ การได้รู้ ได้ฝึกในสิ่งที่จะให้รู้เป็นการสอน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า "การสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ และการสร้างความเชื่อเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อย่างมีสติปัญญา"

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสอน คือการจัด ประสิทธิภาพหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น หรือการสอนหมายถึง การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนนักเรียน ตามสถานศึกษาทั่ว ๆ ไป

การสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญของวิชาชีพครู การสอนเป็นศิลปะที่ผู้สอนแต่ละคน เลือกมาให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการสอนที่ดีมากมาย ผลวิจัยที่ได้รับแตกต่างกันออกไปตามเวลา สถานที่ เนื้อหา และวิธีสอน ซึ่ง โวกูบและไวท์ (Wotrube and Wright, 1975) ได้ศึกษาผลงานวิจัยจำนวน 21 ชิ้น พบความสอดคล้องของลักษณะ การสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเลือกมาเฉพาะ 6 ลักษณะแรก คือ

1. ทักษะการสื่อความหมาย
2. ทักษะที่ดีต่อผู้เรียน
3. ความรู้ในเนื้อหาวิชา
4. การจัดระบบของเนื้อหาและวิชา
5. ความสนใจในเนื้อหาและวิชา
6. ความยุติธรรมในการสอนและการให้คะแนน

นอกจากนี้การสอนยังเป็นศิลปะที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมการสอน และจัดสถานการณ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้สะดวกที่สุด (Gage, 1989) โดยการสอนเป็นการจัดการกระทำของผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลตาม ความมุ่งหมายที่การศึกษาวางไว้ วิธีดำเนินการสอนย่อมแตกต่างกันไป แล้วแต่ความมุ่งหมาย เพื่อจะให้เกิดอะไรกับผู้เรียน (ชม ภูมิภาค, 2516) ซึ่งสอดคล้องกับสมิตร คุณานุกร (2523) ที่กล่าวว่า หัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้คือ การสอน และบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดคือ ครู และ

นอกจากจะเกี่ยวข้องกับหรือมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมกรรมการเรียนของนักเรียนแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย ในเรื่องความสำคัญของพฤติกรรมกรรมการสอนนี้ ได้มีผู้ให้ทรรศนะไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

ภิญโญ สาธร (2522) กล่าวไว้ว่า "ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในการจัดการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และครูเป็นผู้ที่ทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างได้ผล" นั้นหมายความว่า ไม่ว่าปรัชญาการศึกษา หลักสูตร และประมวลการสอนจะเขียนได้ดีเพียงใด หากครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถที่จะนำมาปฏิบัติ หรือมีพฤติกรรมกรรมการสอนที่ไม่เหมาะสมแล้ว ก็เป็นการยากที่จะดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งก็ย่อมจะมีผลทำให้การศึกษาด้วยคุณภาพลงด้วย

พนัส หันภาคินทร์ (2524) มีความเห็นว่า "พฤติกรรมกรรมการสอน หรือวิธีการสอนของครูนั้นมีความสำคัญยิ่งกว่าเนื้อหาหรือความรู้ที่จะต้องสอนจริงเสียอีก ทั้งนี้เพราะครูต้องรู้จักใช้วิธีการสอนที่ดีและมีพฤติกรรมกรรมการสอนที่เหมาะสมจึงจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชานั้นได้"

ธีรยุทธ เทนิย์วงศ์ ณ อยุธยา (2524) ได้กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอนไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. สมรรถภาพเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และอุปนิสัย หรือบุคลิกภาพ ที่ก่อให้เกิดความสามารถในการกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ได้ ครูที่ดีและมีประสิทธิภาพในการสอนจึงจำเป็นต้องมีสมรรถภาพด้านการปฏิบัติการสอน
3. พฤติกรรมการสอนของครูแสดงออกได้หลายลักษณะต่าง ๆ กัน การที่ได้ทราบพฤติกรรมกรรมการสอนของครูที่เป็นอยู่ปัจจุบัน จะช่วยให้เราทราบแนวโน้มของพฤติกรรมกรรมการสอนของครูว่าเป็นในทิศทางที่พึงประสงค์ตามหลักการหรือไม่ อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและควบคุมพฤติกรรมกรรมการสอนของครูได้
4. ความเข้าใจแนวคิดของบทบาทและเข้าใจตนเองจะช่วยทำให้เข้าใจพฤติกรรมของครูได้ดีขึ้น

5. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพ สถานะแห่งพฤติกรรมและการสอนของครูด้าน การปฏิบัติ การสอน จะช่วยให้ครูปรับปรุงแก้ไข ควบคุม และพัฒนาพฤติกรรม การสอนของตนได้

พยุงค์ดี สานเทศ (2527) กล่าวถึง ความสำคัญของพฤติกรรม การสอน สรุปได้ว่า พฤติกรรม การสอนที่เหมาะสมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ดีและสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ นักเรียนเกิดความพอใจ รักใคร่และศรัทธาในตัวครู อันจะเป็นผล ทำให้การเรียน การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะ ดีตามไปด้วย

เบลแลค (Bellack , 1963) กล่าวว่า พฤติกรรม การสอนของครูในชั้นเรียนจะมีอิทธิพล ต่อตัวนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยจะมีผลต่อประสิทธิภาพ การเรียนรู้และพฤติกรรม ต่างๆ ในชั้นเรียน ได้แบ่งอิทธิพลของครูในชั้นเรียนออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. อิทธิพลทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรม การสอนที่ครูแสดงออกมาแล้วทำให้ นักเรียนตอบสนองลักษณะใดก็ได้ อิทธิพลทางอ้อมจะเกิดขึ้น ถ้าครูแสดงพฤติกรรมออกใน ทำนองยอมรับรับรยาความ หรือสนับสนุนความคิดเห็น และความรู้สึกของนักเรียน ชมหรือให้ คำสั่งใจ ตามคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. อิทธิพลทางตรง หมายถึง กิริยาที่ครูแสดงออกมาแล้วจะทำให้ นักเรียนตอบสนอง โดยการแสดงพฤติกรรมไม่ในทางที่ครูต้องการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อิทธิพลประเภทนี้จะเกิดขึ้น เมื่อครูบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นฝ่ายเดียว เมื่อครูออกคำสั่ง ดีเดียนว่ากล่าวเพื่อให้นักเรียน เปลี่ยนพฤติกรรม

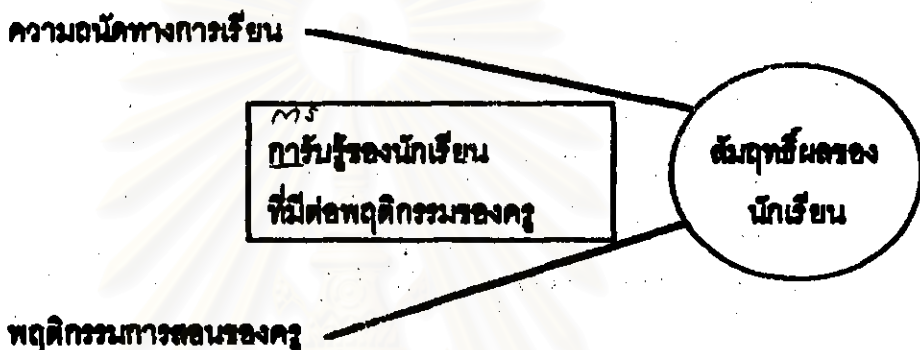
แฟลนเดอร์ (Flanders, 1970) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรม การสอน สรุป ได้ว่า พฤติกรรม การสอนในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าครูเอาใจใส่และควบคุม พฤติกรรม การสอนของตนให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้แล้ว ย่อมจะทำให้การเรียน การสอน บรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้

มิลแมน (Milman , 1981) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า แม้จะมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่เจสันส์มีความคิดเห็นว่า พฤติกรรม การสอนของครูนับ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดที่จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

แคโรล คาร์ทไรท์ และจี พิลิป คาร์ทไรท์ (Carol Cartwright and G. Philip Cartwright, 1984) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความสำคัญของพฤติกรรม การสอน สรุปได้ว่า พฤติกรรม การ

เรียนรอนักเรียนใด ๆ จะเกิดขึ้นหรือไม่ในชั้นเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครูเป็นสำคัญ เพราะพฤติกรรมการสอนของครูจะเป็นตัวชี้แนะพฤติกรรมการเรียนรอนักเรียนด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และพฤติกรรมการสอนจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมการสอนที่ดีจะก่อให้เกิดการพฤติกรรมการเรียนที่ดี และจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรอนักเรียนดีขึ้น ดังแผนภูมิของ พิสิป เสร โวน์ (อ้างในสุจิตรา แสงจิรัฐ, 2532)

5. ลักษณะของพฤติกรรมการสอน

ปีนาคี จิวะนารักษ์ (2519) ได้จัดกระบวนการพฤติกรรมการสอนของครูแต่ละคนให้ส่งเสริมการเรียนในห้องเรียน 9 ลักษณะ

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนที่แสดงออกขณะสอน แต่ละพฤติกรรมเป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพของผู้สอนที่ดี เช่น สนใจผู้เรียนโดยทั่วถึงกัน มีอารมณ์มั่นคง
2. ด้านคุณภาพการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาพูด การใช้กิริยาอาการที่มีความหมายทางการสื่อสาร รวมทั้งการใช้ตำเนียงในการพูดอย่างเหมาะสมและอย่างถูกต้อง
3. ด้านการเตรียมการสอน หมายถึง ผู้สอนสามารถกำหนดจุดหมายในการสอนพร้อมทั้งวางแผนการสอนเนื้อหาในบทเรียนและจัดกิจกรรมหรืออุปกรณ์ได้เหมาะสมสอดคล้องกัน
4. ด้านเนื้อหา หมายถึง สามารถเลือกเนื้อหาได้เหมาะสม ถูกต้อง แม่นยำในแนวทางการนำมาใช้

5. ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน เช่น มีพฤติกรรมดึงดูดความสนใจ
ส่งเสริมให้กำลังใจให้รักความก้าวหน้า

6. ด้านการประเมินผลการสอนและการเรียน เป็นการช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนของ
ผู้เรียน ปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การใช้การสังเกต การซักถาม การทดสอบย่อย ๆ

7. ด้านการควบคุมวินัย เป็นการควบคุมผู้เรียนให้มีพฤติกรรมไปในแนวทางที่ครูหวัง

8. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เช่น การให้ความเป็นกันเอง ให้กำลังใจ
แก่ ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ซักถามข้อสงสัย

9. ด้านการกำหนดงาน ได้แก่ การวางแผนการกำหนดงานให้เหมาะสมกับความ
สามารถของผู้เรียนและแนวทางให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จในการทำงานที่ได้รับมอบหมายรวมทั้ง
การรับผิดชอบต่อผลงานของผู้เรียนด้วย

เบลลอค (Belleck , 1963) ได้แบ่งลักษณะพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
ระหว่างครูกับนักเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียน
แสดงออกเพื่อสื่อความหมายระหว่างกัน โดยการพูดหรือการอ่านออกเสียง

2. พฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจา (Non - Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครู
และนักเรียนไม่ได้แสดงออกทางวาจา แต่ก็เป็นการแสดงออกทางท่าทาง

บาเรล (Baral , 1969) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีหลายด้าน เช่น
ด้านลักษณะส่วนตัวกับอาชีพ ด้านการพูดคุยกันแบบรองภาษา ด้านการเตรียมการสอน ด้านการ
ประเมินผล ด้านแรงจูงใจ ด้านวินัย ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ด้านการบรรยาย ด้าน
การถามตอบ ด้านการให้งานปฏิบัติ ด้านการใช้อุปกรณ์ ด้านการให้สิ่งเสริมแรง ด้านการทบทวน
ด้านการถ่ายโยง ด้านการอนุเคราะห์กับการแก้ปัญหา ด้านการอภิปราย ด้านการรายงาน ด้านการ
สอนให้เหมาะกับผู้เรียน และด้านลักษณะทั่วไป

แฟลเดอร์ (Flanders , 1970) ได้แบ่งพฤติกรรมกรรมการสอนของครูออกเป็น 2 ลักษณะ
ใหญ่ ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมทางตรง สังเกตได้จาก ครูบรรยาย ครูออกคำสั่ง และครูตีเรียน
สั่งสอน

2. พฤติกรรมทางสังคม เป็นพฤติกรรมที่ตอบรับ ดังมาจากครูไม่มีการยอมรับหรือความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ครูแสดงการชมเชยหรือยกย่อง ครูแสดงการยอมรับคำพูดของนักเรียน และครูเป็นผู้ถามตามแนวความคิดของครู

สตี้ คอลดสกี (Stedolsky, 1984) ได้กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมของครูที่ใช้ในการศึกษา หรือประเมินประสิทธิภาพการสอนนั้นควรประกอบด้วยบุคลิกภาพของครูเอง การเตรียมการสอน เทคนิคการสอนความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะทำการสอนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิบัติการของนักเรียน การปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ประสิทธิภาพในการสื่อสาร การจัดชั้นเรียน และองค์ประกอบอื่นทางด้านวิชาชีพ

8. หลักและลักษณะของพฤติกรรมการสอนที่ดี

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง หลักและลักษณะของพฤติกรรมการสอนที่ดีไว้ดังนี้

สุภาพ วาดเชียน (2520) กล่าวว่า ลักษณะการสอนที่ดีต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ กล่าวโดยสรุปโดยให้ครูผู้สอนตั้งคำถามถามตัวเอง คือ

1. สอนทำไม คือ ผู้สอนจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดหมายปลายทางไว้อย่างชัดเจน

2. สอนอะไร คือ ผู้สอนจะต้องวางแผน เตรียมการสอนเนื้อหาวิชาไว้ให้สมบูรณ์ ในส่วนนี้ผู้สอนต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี สามารถจำแนกและวิเคราะห์เนื้อหา มีการจัดลำดับ จัดกิจกรรมการสอนอย่างเป็นระบบ

3. สอนอย่างไร คือ ในการสอนต้องคำนึงถึงหลักการสอน ศิลปะการสอน การจัดกิจกรรม การจัดอุปกรณ์ การสร้างแรงจูงใจ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4. สอนแล้วได้ผลอย่างไร คือ ผู้สอนต้องทราบอย่างแน่ชัดตั้งแต่ก่อนลงมือสอนว่า การจัดกิจกรรมการสอนนั้นได้ผลอย่างไร มีมาตรฐาน หรือแบบฉบับที่แท้จริงอยู่ตรงไหน และในการกระทำครั้งนี้ หรือการปฏิบัติการสอนครั้งนี้ได้กำหนดกฎเกณฑ์ตามที่ต้องการไว้ในระดับใดจึงจะเป็นที่เหมาะสม

ชัยรัตน์ กิจพิศย์ และคณะ (2523) ได้กล่าวถึงหลักการสอนที่ดี สรุปเป็นข้อได้ดังนี้

1. การสอนแต่ละครั้งเด็กควรทราบจุดมุ่งหมายของการสอนอย่างชัดเจน เพื่อการเรียนการสอนจะได้มุ่งสู่ทิศทางเดียวกัน
2. การสอนและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่โปร่งสบาย จะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้น
3. ครูควรคิดแปลงเนื้อหาสาระที่สอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และความพร้อมของเด็ก
4. การสอนมิใช่การถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่รวมถึงการส่งเสริมให้เด็กคิดแก้ปัญหา เรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาเจตคติที่พึงปรารถนา
5. วิธีสอนที่ดีที่สุดวิธีเดียวไม่มี ควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบ
6. พยายามจัดประสบการณ์โดยตรงให้แก่เด็ก โดยให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ชาญรัช ศรีไชยเดช (2525) ได้เสนอแนะลักษณะการสอนที่ดี สรุปเป็นข้อได้ดังนี้

1. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงมากที่สุด
2. ต้องมีจุดประสงค์ของบทเรียน
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ต้องมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา
5. ต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี
6. ต้องมีสื่อการสอน
7. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มคณะ
8. ต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี
9. ต้องใช้วิธีสอนหลายแบบปนกัน
10. ต้องมีกิจกรรมให้นักเรียนทำ
11. ต้องมีการจูงใจ
12. ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดหาเหตุผล
13. ต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้
14. ต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ
15. ควรสอนให้ผู้เรียนใช้ประสาทสัมผัสให้มากที่สุด

16. ตอนตามกฎแห่งการเขียนผู้
17. ต้องส่งเสริมให้ผู้เขียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง
18. ต้องสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เขียน
19. ต้องมีการเข้าความสนใจก่อนทำการสอนเสมอ

บำรุง กสิตรวิญญ และวิจิตร กนิวงษ์ (2527) กล่าวถึง ลักษณะการสอนที่ดี ซึ่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ต้องมีความมุ่งหมายของบทเรียน และมีการเตรียมเนื้อหา อุปกรณ์ วิธีการและเกณฑ์การประเมินผล ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของบทเรียน
 2. ต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 3. ครูต้องสร้างบรรยากาศการเรียนให้เหมาะสมกับการเขียนผู้
 4. ควรมุ่งให้ผู้เขียนได้พัฒนาทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ
 5. ต้องเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่
 6. ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดค้นหาเหตุผลความเป็นไป
 7. ควรจะสอนให้สัมพันธ์กับเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 8. ต้องพยายามทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจในสิ่งที่เขียน
 9. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เขียนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
 10. ไม่ควรยึดมั่นอยู่กับวิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่ง ควรใช้วิธีสอนที่หลากหลาย และเหมาะสมกับเรื่องที่สอน
 11. ต้องมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ
 12. การสอนที่ดี ช่อมเริ่มต้นจากการตั้งความมุ่งหมาย การกำหนดวิธีสอน การใช้ อุปกรณ์ และการวัดผลให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน
- นพคุณ คุณมาชีวะ (2530) กล่าวถึง ลักษณะการสอนที่ดีโดยเน้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สรุปได้ดังนี้
1. นักเรียนควรได้เรียนรู้จากการกระทำของตนเอง โดยมีส่วนร่วมในบทเรียนให้มากที่สุด และการจัดกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวควรอยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรม

2. การสอนควรจัดให้เหมาะสมแก่วัย และวุฒิภาวะของนักเรียน การจัดเนื้อหาในการสอน จึงควรจัดสอนจากเนื้อหาง่ายไปหายาก
3. การสอนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ความคิดพิจารณาจากบทเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดค้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป
4. การสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน การเลือกใช้กิจกรรม การเรียนการสอน ตลอดจนการมอบหมายงาน ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วย
5. การสอนควรฝึกให้นักเรียนสามารถนำความรู้จากที่เรียนไปสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน หรือนำไปใช้ใน ชีวิตจริงได้ ถ้าครูสร้างบทเรียนในแง่การนำไปใช้ควรฝึกให้ได้กว่า ความรู้ไปแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้ เพื่อช่วยให้นักเรียนปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุทิน บุญชูวงศ์ (2531) กล่าวถึง ลักษณะการสอนที่ดี สรุปได้ว่า

1. เป็นการสอนที่ตอบสนองของความต่องการของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ โดยการกระทำเป็นรายบุคคลและทำงานเป็นกลุ่ม
2. สอนให้สัมพันธ์ภายในวิชาและสัมพันธ์กับวิชาอื่น มีการใช้สื่อการสอนประกอบการจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำหลายอย่าง และมีการประเมินผลตลอดเวลาด้วยวิธีการต่าง ๆ
3. มีการเฝ้าความสนใจก่อนสอน และใช้การรู้งใจในระหว่างเรียนด้วยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การให้รางวัล การลงโทษ การชมเชย การให้คะแนน การแข่งขัน เป็นต้น
4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด แสดงความคิดสร้างสรรค์ และทำเป็นชีวิตตามแบบประชาธิปไตย โดยการซักถามนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนคิดทำในสิ่งใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น ตลอดจนให้มีส่วนในการวางแผนร่วมกับครู

จากแนวความคิดเกี่ยวกับหลักและลักษณะพฤติกรรมการสอนที่ดีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักและลักษณะพฤติกรรมการสอนที่ดีมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. มีการเตรียมการและวางแผนการสอนที่ดีล่วงหน้าทั้งด้านการจัดวัสดุประสงค์ในกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ตลอดจนการประเมินผล

2. ตอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพยายามให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง โดยการได้ลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริง

3. ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย และเหมาะสมกับเรื่องที่สอน

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของ ผู้เรียน รวมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

5. สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ใน แต่ละเรื่อง

6. สอนให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. มีการติดตามประเมินผลและแจ้งให้ผู้เรียนทราบ ตลอดจนติดตามปรับปรุงหรือ บกพร่องของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

การสังเกตพฤติกรรมการสอน

ในการสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบ ฟแลนเดอร์ (Flanders, 1970) ได้ กล่าวไว้ว่า ต้องมีเครื่องมือสำหรับสังเกต และวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน ซึ่งมี ระเบียบวิธีการตามจุดประสงค์ของการใช้ อาจจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. ระบบการให้สัญญาณกษณ์ (Sign System) เป็นระบบที่กำหนดกิริยาท่าทาง หรือ พฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรืออาจไม่เกิดขึ้นในระหว่างช่วงเวลาที่สังเกต ผู้สังเกตจะทำการบันทึก หรือทำเครื่องหมาย ✓ " หรือเครื่องหมายอื่น ๆ ที่สังเกตเห็นได้มากที่สุดเท่าที่จะมาก ได้ลงในแบบฟอร์มโดยไม่คำนึงถึงความถี่ที่เกิดขึ้นคือ พฤติกรรมจะถูกบันทึกเพียงครั้งเดียวในแต่ละ ช่วงของการสังเกต ผลการบันทึกจะบอกให้ทราบว่า ในระหว่างที่ทำการศึกษาสังเกตนั้นมีพฤติกรรม อะไรเกิดขึ้นบ้าง หรืออาจบอกได้ต่อไปอีกว่า พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยเพียงใด เครื่องมือสังเกตที่ใช้ระบบสัญญาณกษณ์ (Sign System) เช่น เครื่องมือ ออสการ์ ๒ (OSoAR II)

ออสการ์ ๒ (OSoAR II) เป็นชื่อของเครื่องมือสังเกตยกรมาจาก Observation Schedule and Record II ลักษณะของเครื่องมือออสการ์ ๒ (OSoAR II) เป็นเครื่องมือที่มุ่งวัดพฤติกรรมใน ชั้นเรียนลักษณะ Multiple Dimension of Classroom Observation Behavior ผู้ที่สร้างเครื่องมือนี้

คือ โด널ด์ เมย์ เมดเลย์ (Donald M. Medley) และฮาโรลด์ ซี. มิทเชล (Harold E. Mitchell) โดยปรับปรุงจากเครื่องมือออกสการ์ (OSoAR) หรือคือรองเครื่องมือออกสการ์ ๒ (OSoAR II) คือ สามารถใช้สังเกตได้เพียงคนเดียว มีวิธีการบันทึกที่ง่ายสามารถสังเกตพฤติกรรมได้หลายอย่าง (ดูไวยากรณ์ รูปแบบ และคนอื่น ๆ, 2524)

เครื่องมือออกสการ์ ๒ (OSCAR II) ที่ปรับปรุงแล้วมี 4 ตอน (Section) คือ

1. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม (Activities Section)
2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัสดุ (Material Section)
3. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออก (Sign Section)
4. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีความหมาย (Expressive Behavior Section)

การบันทึกพฤติกรรมแบบออกสการ์ ๒ (OSCAR II) สามารถนำไปใช้สังเกตคนเดียวได้ ใช้สังเกตเรื่องเดียวหรือหลายเรื่องได้

ในการสังเกตการสอน ผู้สังเกตการสอนจะบันทึกผลการสังเกตการสอน โดยใส่เครื่องหมาย ✓ (รอยคะแนน) ตามรายพฤติกรรมที่ถูกสังเกตปฏิบัติ รายพฤติกรรมที่ระบุไว้ในเครื่องมือออกสการ์ ๒ (OSCAR II) ในแต่ละส่วนมีดังนี้

1. ส่วนที่เป็นกิจกรรม รายพฤติกรรมที่ระบุในส่วนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ
 - 1.1 ส่วนที่เป็นกิจกรรมของครู มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น ตามให้นักเรียนตอบ บรรยาย การทำงานบ้านเด็กเป็นรายบุคคล ทำงานบ้านเด็กเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ฯลฯ
 - 1.2 ส่วนที่เป็นกิจกรรมของนักเรียน ได้แก่ การอ่านหนังสือ ทำงานคณิตศาสตร์
 ส่วนที่เป็นกิจกรรมของครูและนักเรียนนี้ ให้ผู้สังเกตบันทึกผล 1 ครั้ง ภายใน 5 นาที
2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัสดุ มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น กระดานดำ ป้ายนิเทศ แผนที่ สไลด์ ฟลิ์ม ฯลฯ ในส่วนนี้ให้ผู้สังเกตบันทึกผล 1 ครั้ง ภายใน 5 นาที
3. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออก มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น ครูเคลื่อนไหวอย่างอิสระ นักเรียนเคลื่อนไหวอย่างอิสระ ฯลฯ ในส่วนนี้ให้ผู้สังเกตบันทึกผล 1 ครั้ง ภายใน 5 นาที
4. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีความหมาย มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น ครูของและแสดงอาการยอมรับนักเรียน ให้คำสนับสนุนแก่นักเรียนแก้ปัญหาให้นักเรียน ฯลฯ ในส่วนนี้ให้ผู้สังเกตบันทึกผล 1 ครั้ง ภายใน 10 นาที

นอกจากนี้ คอห์น (Cohen) ชาวในทองสุก วิทยาลัย, 2527) ซึ่งเป็นผู้มีความสนใจ ทั้งพฤติกรรมครูและพฤติกรรมนักเรียน เขาได้สร้างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนที่ จะหาประสิทธิภาพการสอนของครู โดยแบ่งลักษณะของเครื่องมือออกเป็น 8 ส่วน เรียกว่าการ สังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation Schedule) มีรายละเอียดดังนี้

1. ความแตกต่างสุดด้านการนิเทศในห้องเรียนว่ามีความแตกต่างในนักเรียนแต่ละบุคคล มากน้อยเพียงใด อย่างไร โดยยึดงานที่นักเรียนทำเป็นหลัก ครูเป็นองค์ประกอบสำรอง
2. การจัดระเบียบทางสังคม พิจารณาโครงสร้างของกลุ่มนักเรียนและแบบแผนของการ ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม ดูปฏิกริยาในห้องเรียนว่าเป็นอย่างไร
3. ความคิดริเริ่มพิจารณาขอบเขตความคิดริเริ่มซึ่งนักเรียนได้รับอนุญาตต่อการถูก คุกคามในสถานการณ์ห้องเรียน ดูว่านักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดริเริ่มมากน้อยเพียงใด
4. เนื้อหาวิชา ดูระเบียบการจัดเนื้อหาวิชาในการเรียน แหล่งวิชาของเนื้อหาเป็น อย่างไร
5. ชนิดต่าง ๆ ของกิจกรรม ขอบเขตชนิดของกิจกรรมหรือเทคนิคที่นำมาใช้ดูว่าใช้ เทคนิควิธีการในการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด
6. ความสามารถ ดูว่าครูสามารถใช้เทคนิคการสอนในการถ่ายทอดความรู้ มีความ แตกต่างกันมากน้อยแค่ไหนเพียงใด
- 7 และ 8 บรรยายกาศในห้องเรียน เป็นบรรยากาศทางสังคม อารมณ์ ซึ่งมีผลสะท้อนต่อ การสอนของครู และพฤติกรรมของนักเรียน

การบันทึกพฤติกรรมใช้ทำเครื่องมือ (Checklist) ลงบนหัวหรือรองแต่ละพฤติกรรมที่ จัดไว้ สำหรับข้อ 1-5 และข้อ 6-8 ถ้าต้องเข้าสังเกตชั้นเรียนหลายครั้งก็ให้บันทึกเพียงครั้งเดียว เท่านั้น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในการสังเกตครั้งหลังบันทึกซ้ำอีก

2. ระบบการแบ่งประเภท (Category System) เป็นระบบการสังเกตที่จำกัดวิธีการสังเกต เฉพาะพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยจำแนกเป็นประเภทแต่ละประเภทใช้หมายเลข หรือ สัญลักษณ์ประจำพฤติกรรมแทน ผู้บันทึกพฤติกรรมจะต้องศึกษา และจดจำสัญลักษณ์ประจำ แต่ละประเภทให้แม่นยำ การสังเกตพฤติกรรมนั้นจะต้องสังเกตในห้องเรียนโดยตรงหรือจากวีดีโอ เทปก็ได้ และการบันทึกพฤติกรรมจะทำให้ช่วงเวลาจำกัด คือ บันทึกพฤติกรรมทุกครั้งที่เกิดขึ้นใน

ทุก 3 วินาที ตัวอย่างของการบันทึกด้วยวิธีนี้คือ **เครื่อมือวิเคราะห์พฤติกรรมแบบแยกประเภทของแฟลนเดอร์ (Flander's Interaction Analysis Categories)**

ลักษณะเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวาจา แฟลนเดอร์จำแนกพฤติกรรมออกเป็นประเภท (Categories system) 10 ประเภท คือ พฤติกรรมทางวาจารองครู 7 ประเภท และของนักเรียน 2 ประเภท และการเขียนหรือความมุ่งหมายลับตลับอีก 1 ประเภทในพฤติกรรมของครู 7 ประเภทนี้ 4 ประเภทแรก เป็นคำพูดที่ครูใช้ชี้ชัดต่อนักเรียนทางสัมพันธ์ ส่วนอีก 3 ประเภทเป็นคำพูดที่ครู ใช้ชี้ชัดต่อนักเรียนโดยตรง (Flanders, 1970)

ประโยชน์ของการสังเกตพฤติกรรมการสอน

ประโยชน์ของการสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบ มีดังนี้

1. ใช้สำหรับการตรวจสอบ หรือประเมินพฤติกรรมการสอนโดยเพื่อนครูด้วยกัน อาจารย์ใหญ่ หัวหน้าหมวด

2. สามารถใช้ในการนิเทศการศึกษา โดยทำให้ผู้นิเทศการศึกษาสามารถทราบความต้องการของครูผู้สอนว่า ครูผู้สอนมีความต้องการความช่วยเหลือในด้านใด และครูผู้สอนเองก็จะทราบพฤติกรรมการสอนของตนเองว่ามีข้อบกพร่องในแง่ใด ต้องการให้นิเทศช่วยเหลือด้านใดบ้าง ทำให้สามารถปรับปรุงตนเองได้ง่ายขึ้น การสังเกตการสอนนับเป็นส่วนสำคัญในการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งถือว่าคือนิเทศตามความต้องการของครูผู้สอน มิใช่นิเทศตามความต้องการของผู้นิเทศ การสังเกตการสอนจึงเป็นส่วนหนึ่งในการหาความต้องการที่แท้จริงของครูผู้สอน และครูผู้สอนก็จะตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือนั้นด้วย

3. เป็นข้อมูลอย่างหนึ่งในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมและการเขียนการสอนเพื่อมุ่งวัดประสิทธิภาพของวิธีการสอนและการเขียนผู้

4. สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้ (ธีรชัย ปุรณโชติ, 2515)

การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาการสอน และปรับปรุงคุณภาพของครูซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการสอนได้บรรลุความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอีกด้วย (ทจน ธรรมธีรชัย, 2517)

พฤติกรรมการสอนพลศึกษา

ในการสอนวิชาพลศึกษา แอปและลีออนฮาร์ด (Knapp & Leonhard, 1968) ได้ให้ความเห็นว่า การสอนพลศึกษาเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ซึ่งมีขั้นตอนและหลักการดังนี้

1. ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในทักษะที่จะเรียน
2. สอนให้เกิดประสบการณ์ในทักษะใหญ่ ๆ ที่เป็นส่วนรวมเสียก่อน
3. วิเคราะห์รายละเอียดในการปฏิบัติ หรือแสดงท่าทางในทักษะต่าง ๆ
4. ฝึกทักษะในส่วนที่ต้องการตามลำดับ
5. วิเคราะห์การแสดงท่าทางต่อเนื่องกันไป
6. แสดงทักษะส่วนรวมทั้งหมดให้ผู้เรียนฝึกครั้งหนึ่ง
7. วิเคราะห์ท่าทางอีกครั้งหนึ่ง
8. ฝึกทักษะในส่วนที่ต้องการอีก
9. สาธิตและวิเคราะห์ทักษะทั้งหมดให้ผู้เรียนปฏิบัติตามได้ง่าย

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนพลศึกษา แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การอบอุ่นร่างกาย เพื่อเป็นการกระตุ้นระบบต่างๆ ของร่างกายให้พร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหว ซึ่งการอบอุ่นร่างกายควรใช้เวลาอย่างน้อย 5-7 นาที ทำการบริหารควรใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ๆ ของร่างกาย เริ่มจากวิธีการช้าและเบา ๆ ก่อน ในการอบอุ่นร่างกายแต่ละครั้ง ควรให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้รับการบริหารอย่างทั่วถึง พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำอย่างพร้อมเพรียงและสนุกสนาน

2. การอธิบายและสาธิต เป็นขั้นตอนการสอนที่จะให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการฝึก ทักษะและเล่นต่อไป ในการอธิบายและสาธิตครูควรแยกแยะให้ผู้เรียนเห็นจากง่ายไปยาก และควรให้ผู้เรียนมีโอกาสลองทำตามที่ครูสาธิตด้วยมือเปล่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ดีขึ้น

3. การฝึก ทักษะเพื่อให้มีทักษะ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีความรู้และทักษะที่เรียนนำไปใช้เล่นด้วยความสนุกสนานต่อไป ขั้นตอนของการฝึก ทักษะถ้าจะให้ได้ดี ครูควร

เตรียมอุปกรณ์มาอย่างเพียงพอ แบบมี กัดควรเริ่มจากง่ายไปหายากและเป็นแบบมี กัดสำหรับ
ที่ทำงานประเภทนั้น ๆ ตลอดระยะเวลาที่ ครูควรสอดส่องช่วยเหลือ

4. การนำสิ่งที่ได้เขียนไปแล้วไปใช้เล่นเพื่อความสนุกสนาน เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้
ผู้เขียนได้นำทักษะที่ได้เขียนไปแล้วไปใช้อย่างสนุกสนาน ครูอาจจัดให้นักเขียนได้เล่นอย่างสนุก
สนุกสนานด้วยการแข่งขัน ควรให้ผู้เขียนได้เล่นในสิ่งที่เขียน

5. การสรุปและสรุปปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เพื่อเป็นการสรุปผลและประเมินผลเกี่ยวกับ
บทเขียนในช่วงนั้นและเพื่อผลงานด้านสุนิษฐ์ก่อนจบเวลาสอน 5-8 นาที ครูควรสรุปผลและ
ประเมินผลการทำงานในช่วงนั้น โดยครูอาจเตรียมแบบทดสอบมาให้ให้นักเขียนทำ ให้สาธิต หรือใช้
วิธีการสังเกตและสรุปให้ผู้เขียนทราบและครูควรเน้นในเรื่องของสรุปปฏิบัติด้วย

นอกจากนี้ วรรค์ดี เพ็ชรขอบ (2527) ยังได้เสนอแนะการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอน
วิชาพลศึกษาให้ได้ผลดี ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสอนแต่ละครั้งควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่ชัด
2. ให้นักเขียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนอย่างทั่วถึง
3. ทำบทเขียนให้สนุกสนาน จัดบรรยากาศการเรียนให้เป็นกันเอง
4. ต้องสามารถวิเคราะห์ ทักษะการเคลื่อนไหวให้นักเขียนเข้าใจ
6. ควรให้นักเขียนแสดงออกได้พอสมควร บรรยากาศสนุกสนานเป็นต้น
8. ถ้าหากครูพลศึกษาใช้บทวีค ใช้ให้เหมาะสม ควรใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น
7. ครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อนักเขียนทุกคน
8. ครูควรเคารพและเชื่อในความสามารถของนักเขียน
9. ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ อย่างเพื่อให้มีความสำเร็จในการเขียน
10. ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ อย่างเพื่อให้มีความสำเร็จในการเขียน
11. การสอนของครูควรเน้นท่าทางที่ถูกต้องมากกว่าที่ผิดและให้การช่วยเหลือแนะนำ
12. ถ้ามีการอธิบายการเล่นควรเป็นไปอย่างสั้น ๆ เฉพาะที่จำเป็น
13. ครูควรขอยโอกาสจากสภาพการณ์จริงที่เกิดขึ้นไปถูกฝึกคุณธรรมในตัวนักเขียนควบคู่

กันไปด้วย

14. ครูต้องคำนึงว่าสอนนักเขียนเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยวิธีการทางพลศึกษา
15. ครูพลศึกษาจะต้องสอนนักเขียนเพื่อให้นักเขียนบรรลุผลได้ตามที่กำหนดไว้

จรรยาพร ธรรมนิธ (2525) ให้หลักการสอนวิชาพลศึกษาเพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยกล่าวว่า การสอนทักษะกีฬาไม่ได้มุ่งให้ทุกคนเป็นนักกีฬายอดเยี่ยมในระดับสูง หลักสูตร มุ่งเน้นเรื่องสุขภาพและพละทานิยมมากกว่าความเป็นเลิศทางกีฬาเพียงให้เล่นกีฬาเป็น มีทักษะ พื้นฐานที่ถูกต้อง ถูกกีฬาเป็น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา เข้าใจระเบียบกติกาการเล่นกีฬา เล่นด้วยความ สนุกสนานมีเจตคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา การสอนวิชาพลศึกษาไม่ควรเคร่งเครียด การสร้าง บรรยากาศการเรียนวิชาพลศึกษาให้อบอุ่นสนุกสนานจะทำให้ไม่เบื่อหน่าย ควรสอนแนวคิด ความรู้และระเบียบกติกาและหลักการต่าง ๆ และนำทักษะกีฬาไปใช้เล่นเพื่อสุขภาพ เพื่อ ความสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ การสอนเน้นการปฏิบัติ การเล่นเป็นกลุ่มและเป็นทีมให้มาก

วรศักดิ์ เทียรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้การเรียนการสอนวิชา พลศึกษาได้ผลดีดังนี้

1. การเรียนผู้ทักษะทางกีฬาควรเริ่มตั้งแต่หวัยเด็กเพื่อพัฒนาทักษะเบื้องต้น
2. การพัฒนาทักษะเบื้องต้นควรเป็นไปตามแผนการศึกษาชาติ ไม่ควรเร่งทำให้เด็กเกิด

ความรู้สึกว่าถูกบังคับ

3. การสอนแต่ละครั้งนักเรียนควรรู้เป้าหมายประสงค์ที่ถูกต้องชัดเจน
4. การเรียนทักษะการเคลื่อนไหวต่าง ๆ จะได้ผลดีมากขึ้นก็ต่อเมื่อได้นั่งอยู่กับ

ความพร้อมของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

5. ควรจัดกิจกรรมที่สามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความสำเ้าความความสามารถ ของตนเอง

6. ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

7. ควรกำหนดรายละเอียดของเวลาฝึก กระจายเวลาให้มีความเหมาะสมในแต่ละ

กิจกรรม

8. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

9. การสอนแต่ละครั้งควรใช้วิธีสอนแบบโดยส่วนรวมแล้วจึงวิเคราะห์ที่ทักษะนั้นๆ ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนและฝึกหัด แล้วจึงฝึกหัดทักษะโดยรวมอีกครั้งหนึ่ง

10. ควรให้นักเรียนได้ฝึก และปฏิบัติในวิธีที่ถูกต้อง ความคู่ไปกับมีความเข้าใจในวิธี การนั้น ๆ

11. ครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถและอธิบายสาธิตทักษะที่จะสอนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

12. ครูควรแจ้งผลการเรียนและพัฒนาการของนักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นกำลังใจแก่นักเรียน

13. เลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับหลักการเจริญเติบโตทางร่างกาย

14. สร้างแรงจูงใจขณะเรียน

15. สร้างความพึงพอใจในการเรียนวิชาพลศึกษา

16. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถ

17. จัดเตรียมอุปกรณ์ และสถานที่ให้พร้อมสร้างสภาพการณ์ของการสอนให้มีความท้าทายผู้เรียน

18. ควรให้นักเรียนได้ฝึกฝนเพิ่มเติม

19. กิจกรรมการสอนควรจัดให้เป็นรายบุคคล แทนที่จะจัดให้เป็นหมู่

20. ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในใจด้วย

นอกจากนี้ วรศักดิ์ เทียระธอบ (2527) ยังได้กล่าวถึงการสร้างแรงจูงใจในวิชาพลศึกษาไว้ดังนี้

แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชาพลศึกษามาก ไม่น้อยกว่าการเรียนการสอนวิชาอื่น การที่ครูสามารถหาวิธีสร้างแรงจูงใจที่ดีได้นั้น นอกจากจะช่วยทำให้การเรียนการสอนของนักเรียนของนักเรียนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจะเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้นักเรียนได้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา และสามารถนำวิชาพลศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองในชีวิตประจำวันทั้งในระหว่างศึกษาเล่าเรียน อยู่ในโรงเรียน และหลังจากออกจากโรงเรียนไปแล้วด้วย วิธีการสร้างแรงจูงใจในวิชาพลศึกษา อาจจะทำได้ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความพอใจในการเรียนและการฝึก

ในการเรียนแต่ละครั้งครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม และมีโอกาสได้ทดลองความสามารถของตนเองในระบบการฝึกฝน ในชั่วโมงเรียนอย่างทั่วถึงกัน โดยปกติถ้านักเรียนมีความสนุกสนานและประสบความสำเร็จในการกระทำของตนเองมักจะช่วยทำให้นักเรียนมีความสนใจ และต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ต่อไปอีก แม้จะเป็นนอกเวลาเรียนก็ตาม ฉะนั้น ครู

ผู้สอนควรเลือกวิธีการสอน กิจกรรม อุปกรณ์การสอนและสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมและทดลองในประสบการณ์หรือทักษะใหม่ ๆ อย่างทั่วถึงกัน

2. การจัดกิจกรรมให้เหมาะสม

การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมตามความสามารถ หรือความต้องการของร่างกายและจิตใจจะทำให้นักเรียนสนุกสนาน มีความพยายาม และมีความสำเร็จมากยิ่งขึ้น กิจกรรมบางอย่างถ้าหากเกินไป นักเรียนเห็นว่าเกินความสามารถของตนเองที่จะกระทำได้ จะเกิดความท้อถอยหรือความเมื่อนำมาใช้ในการเรียนนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการเรียนการสอนที่มีทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชายเรียนรวมกันด้วยแล้ว ความแตกต่างของนักเรียนก็ยิ่งมากขึ้น ครูควรจะได้ถึงระวังในความแตกต่างนี้มากเป็นพิเศษ

3. วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ

ในการสอนวิชาพลศึกษาที่ดีนั้น ครูควรกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์นั้น โดยได้มีการเลือกวิธีการสอน การชั้นการฝึก ตลอดจนอุปกรณ์การสอนและสถานที่ในการสอนที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ เพื่อให้ทุกคนได้สามารถมีส่วนร่วมได้เรียนและมีก้นัดทักษะด้วยความสนุกสนานอย่างทั่วถึงกันพร้อมๆ กันโดยไม่เมื่อนำมา และในขณะเดียวกันนักเรียนก็รู้สึกว่าคุณสามารถฝึกก้นัด หรือเรียนสิ่งที่ครูกำหนดไว้ได้

4. การสร้างสภาพการณ์ที่ท้าทายต่อนักเรียน

การส่งลูก การรับลูก การวิ่ง การปา การชก เหล่านี้เป็นต้น ควรจะมีวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสนใจมากขึ้นเช่น ทดสอบความสามารถของนักเรียน แต่นักเรียนควรมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทดสอบนั้น ๆ ด้วยซึ่งทำได้โดยเอาสถิติหรือรายละเอียดของสถิติความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนในห้องเรียนหรือของทั้งโรงเรียนติดไว้กับฝาผนังให้เห็นได้โดยชัดเจน และการติดสถิติเหล่านี้ควรเป็นไปในลักษณะเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความพยายามมากขึ้น และได้มีการเปรียบเทียบเทียบกับความสามารถของตนเองและผลที่ได้ก็คือเป็นการเพิ่มความสามารถของนักเรียนโดยไม่รู้สึกตัว

5. การจัดการแข่งขัน

เมื่อนักเรียนได้เรียนทักษะแต่ละครั้งแล้ว ควรจะให้นำทักษะที่ได้เรียนไปแล้วนั้นไปใช้แข่งขันในสภาพการณ์ของการแข่งขันอย่างแท้จริง

6. การจัดการกิจกรรมที่มีความหมายต่อนักเรียน

กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาสอนนักเรียนควรจะมีมีความหมายต่อนักเรียนในแง่ที่ว่านักเรียนสามารถจะนำทักษะนั้นไปใช้นอกเวลาเรียน นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน หรือในชีวิตประจำวันอย่างไร

7. การยกย่องในความสำเร็จ

การยกย่องในความสำเร็จถือเป็นประเด็นอย่างหนึ่งในสังคม คือ ถ้าผู้ใดมีความสามารถเป็นพิเศษ แล้วจะมีเครื่องหมาย หรือสิ่งรองเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความสามารถ หรือความสำเร็จนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น อาจจะทำให้เป็นรองรางวัล ประกาศนียบัตร หรือประกาศชื่อให้เป็นที่รับรู้ อย่างไรก็ตามก็ควรให้รางวัลที่ดี ควรเป็นการให้รางวัลที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ โดยตรงที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ต่อไปอีก

8. การจัดการกิจกรรมพิเศษส่งท้าย

วิธีการสร้างแรงจูงใจของนักเรียนในการเรียนวิชาพลศึกษาซึ่งบางอย่างก็อาจจะทำได้โดยจัดการกิจกรรมพิเศษ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วม และใช้ประสบการณ์ที่ได้เรียนมา แล้วทั้งหมดในการแข่งขันเป็นพิเศษในตอนเรียนจบหน่วยของการเรียนหนึ่งๆ การจัดเช่นนี้ก็ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการฝึกซ้อมในกีฬาหรือทักษะนั้น ๆ เป็นประจำ การจัดการกิจกรรมพิเศษนี้อาจจะทำได้ 2 วิธี คือ การจัดแข่งขันกับตนเอง และการแข่งขันกับผู้อื่น

9. หลีกเลี่ยงการเน้นแรงจูงใจมากเกินไป

ถ้าครูพลศึกษาเน้นในเรื่องแรงจูงใจมากเกินไป อาจจะเป็นผลเสียต่อความสนใจของนักเรียนที่จะทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการร่วมกิจกรรมต่อไปอีกด้วย หลีกเลี่ยงที่ควรทราบเพื่อหลีกเลี่ยงการเน้นแรงจูงใจมากเกินไปมีดังนี้

9.1 การเรียนผู้จะเพิ่มตามขนาดการเพิ่มของแรงจูงใจเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น

9.2 การเรียนผู้ที่ได้ผลมากที่สุดจะเกิดขึ้นในขณะที่มีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง

9.3 จุดสูงสุดในการเรียนผู้จะขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ คือ ความยากง่ายของสิ่งที่เรียน ความสามารถของผู้เรียน ระดับแรงจูงใจ ความพร้อมของผู้เรียน ความกังวล การสร้างแรงจูงใจในระดับปานกลางมีผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนสูงสุด

10. หลีกเลียงความผิดหวัง

เด็กแต่ละคนตอบสนองต่อความผิดหวังแตกต่างกัน บางคนสนองตอบต่อการผิดหวังและความล้มเหลวด้วยการก้าวร้าว หรือด้วยพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม หรือนักเรียนบางคนอาจแยกตัวออกจากสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจสร้างปัญหาทางด้านพฤติกรรมในภายหลังทั้งสิ้น ฉะนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อศึกษาควรจะป้องกันความล้มเหลวนี้ให้มากที่สุด เช่น จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสหรือสามารถทำได้สำเร็จทุกคน หรืออาจจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถ ในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถที่จะทำกิจกรรมบางอย่างสำเร็จได้ ครูควรจะให้ความช่วยเหลือทันที ทั้งในแง่การให้กำลังใจ การปรับรอบการร้องและการฝึกซ้อม เพื่อให้ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ

และยังมีงานวิจัยของ รัชนี รัชนีบุญจันทร์ (2538) ได้กล่าวถึง สมรรถภาพด้านการสอน พหุศึกษาและการประเมินผลไว้ดังนี้

1. สามารถกำหนดวัตถุประสงค์การสอนพหุศึกษาได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และสมรรถภาพทางกาย
2. สามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม
3. สามารถดำเนินการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และสมรรถภาพทางกาย
4. สามารถอธิบายและสาธิตขั้นตอนของทักษะได้อย่างชัดเจน
5. สามารถใช้สถานที่และอุปกรณ์ที่หาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์
6. สามารถดำเนินการสอนได้ด้วยความสนุกสนาน
7. สามารถกระตุ้นและเสริมกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน
8. สามารถใช้สภาพการณ์ของการเรียน การสอนพหุศึกษา ปฏิสัมพันธ์คุณธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬา และระเบียบวินัย ในขณะการสอนวิชาพหุศึกษาได้
9. สามารถปกครองชั้นเรียนได้อย่างเป็นระเบียบ
10. สามารถสรุปบทเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
11. สามารถแจกแจงอัตราส่วนการให้คะแนนในแต่ละวัตถุประสงค์ของการสอนทั้ง 4 ด้านได้อย่างเหมาะสมทุกครั้งที่มีการวัดและประเมินผล

12. สามารถดำเนินการจัดและวัดประเมินผลในแต่ละวัตถุประสงค์ได้ตามการพัฒนาการที่เป็นจริงของนักเรียน

13. สามารถนำผลของการประเมินผลไปใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไปอีกได้

14. สามารถใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลในวัตถุประสงค์แต่ละด้านได้อย่างถูกต้อง

15. สามารถวางแผนองค์การวัด และประเมินผลในวัตถุประสงค์แต่ละด้านและชี้แจงให้นักเรียนมีความเข้าใจได้ก่อนเริ่มสอนในแต่ละวิชา

16. สามารถวัดและประเมินผลในวิชาพลศึกษาได้ครอบคลุมทุกจุดมุ่งหมายของการสอน คือ ด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมและสมรรถภาพทางกาย

จะเห็นได้ว่าการสอนเป็นกระบวนการกระทำระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะเป็นแนวทางส่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ตนเองได้พัฒนาในด้านที่ต้องการ การสอนของผู้สอนจะดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้สอนในขณะทำการสอน ถ้าหากพฤติกรรมของผู้สอนเหมาะสมกับบทเรียน ผู้เรียนก็สามารถตอบสนองในด้านการรับรู้ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมการสอนพลศึกษา ควรประกอบด้วยพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะส่วนตัวในการสอน

คุณลักษณะส่วนตัวในการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล แต่ละพฤติกรรมเป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพเป็นลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคลนั้น ทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว การทำงาน และสังคม คุณลักษณะส่วนตัวในการสอนของครูจึงมีความสำคัญ ครูควรมีบุคลิกภาพที่ชวนให้นักเรียนเข้าใกล้เพื่อช่วยให้ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นปัจจัยให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ บุคลิกภาพที่สำคัญสำหรับครู ได้แก่ ลักษณะภายนอก ลักษณะทางสังคม สุขภาพ เสียงและการพูด อุปนิสัย และความประพฤติ

วรศักดิ์ เทียรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงครูพลศึกษาที่ดีซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่และภารกิจทางการพลศึกษาได้ดี และมีประสิทธิภาพ ควรมีสมรรถนะที่สำคัญดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ดี ทั้งในด้านวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาครูและวิชาพลศึกษา
2. เป็นผู้มีความศรัทธาในวิชาชีพพลศึกษาอย่างแท้จริง
3. เป็นผู้ที่มีความรู้ลึกในความรับผิดชอบสูง
4. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกระตือรือร้น

5. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีสุภาพสมบูรณ์
6. เป็นผู้มีคุณธรรม จิตใจโอบอ้อมอารี เชื้อเพื่อเมื่อแก่และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
7. เป็นผู้ที่รักเด็ก มีอารมณ์สนุกสนานร่าเริง

การสอนครูควรสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่
นักเรียน บุคลิกภาพของครูยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อีกด้วยของนักเรียนคือ ทำให้นักเรียนไม่เกิดความ
เบื่อหน่ายต่อการเรียน บุคลิกภาพที่ดีของครูสามารถเหนี่ยวรั้งจิตใจของนักเรียนให้อยากเรียน
ทำให้วิชาน่าสนใจ

ผาณิต บิลมาศ (2522) ได้ศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง " คุณลักษณะของครูพลศึกษา
ที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" ผลปรากฏว่า คุณลักษณะของครู
พลศึกษาที่พึงปรารถนาประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญเรียงตามลำดับดังนี้

1. ด้านการสอน ครูพลศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตร
วิชาพลศึกษาและรู้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
2. ด้านสุภาพทางกายและสุภาพทางจิต ครูพลศึกษาควรมีสภาพทางกายและ
ทางจิตดี
3. ด้านวิชาการ ควรมีความรู้ในเรื่องอันตรายนที่จะเกิดจากการเรียนการสอนกิจกรรม
พลศึกษาและการป้องกันโรคติดต่อ
4. ด้านบุคลิกภาพ ควรควบคุมอารมณ์ได้
5. ด้านคุณธรรม ควรประพฤติ ควรมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี ร่วมมือในกิจกรรมพลศึกษา
7. ด้านการอบรม การปกครอง ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
8. ด้านการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยควรมีค่านิยมในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
9. ด้านความริเริ่มและเป็นตัวของตัวเอง ควรมีความภูมิใจในวิชาชีพ
10. ด้านกีฬาและความสามารถด้านกีฬา ควรสามารถสอนและเข้าร่วมกิจกรรม
พลศึกษาได้หลายอย่าง และมีลักษณะท่าทางเป็นนักกีฬา

และในปี 2538 รัชนี ชวัญบุญจันทร์ (2538) ได้วิจัยเรื่อง "สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา" ซึ่งได้ข้อสรุปจากการศึกษาว่า สมรรถภาพที่พึงประสงค์ ควรประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสอนพลศึกษาและการประเมินผล
2. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
3. ด้านวิชาการ
4. ด้านสุขภาพ
5. ด้านบุคลิกภาพ
6. ด้านการปฏิบัติงาน
7. ด้านมนุษยสัมพันธ์
8. ด้านทักษะ

เฟรนช์ และเลสเตอร์ (French and Lehsten, 1973) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติและภาระหน้าที่ของครูพลศึกษาไว้ดังนี้

1. ครูพลศึกษาควรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้วยการนำเทคนิคทักษะมาใช้เพื่อการสอนที่น่าสนใจ
2. ครูพลศึกษาควรเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ชมรมวิชาชีพต่าง ๆ
3. ชอบและยอมรับวิชาชีพของตน
4. ช่วยเหลือเด็กให้เกิดทักษะและเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
5. มีความสามารถเข้ากับเด็กนักเรียนได้ดี ช่วยให้เด็กพัฒนาตนเองทุกด้าน
6. มีคุณลักษณะของครูโดยทั่ว ๆ ไป
7. มีความรู้ ความสามารถพิเศษ
8. สามารถวางแผนร่วมกับโรงเรียน ในการร่างหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกระดับชั้น
9. เป็นผู้ประสานงานที่ดีมีความเชื่อมั่นสูง
10. มีบุคลิกภาพทางอารมณ์และสังคม
11. มีความรอบรู้ และรู้รอบเข้าใจบุคคลอื่น ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาในวิชาชีพของตนเอง และการศึกษาทั่วไป รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ด้วย

เพพและมีนส์ (Pape & Means, 1963) ได้ให้ความเห็นว่า ครูพลศึกษาที่มีคุณภาพ คือ ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยมีความยืดหยุ่น มีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนเข้าใจการใช้กิจกรรมพลศึกษาในการเรียนการสอน ใช้ทักษะที่เหมาะสมในการเรียนการสอน รู้ว่าจะทำการสอนกิจกรรมนั้น ๆ อย่างไรเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังให้ทัศนะอีกว่า ครูพลศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครูทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนการสอนโดยสมบูรณ์ และครูพลศึกษาควรจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษ คือ

1. มีสุขภาพและมีทักษะทางการเคลื่อนไหวดีมาก
2. รู้สึกเสมอว่าพลศึกษาไม่ใช่การเล่นกีฬาเท่านั้น
3. รัย้นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ
4. ทำคนให้เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

เกี่ยวกับการกระทำตนให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและเชี่ยวชาญขึ้นมา นั้น เพพและมีนส์

(Pape & Means ,1963) ให้ทัศนะว่า

1. ควรส่งเสริมให้ผู้อื่นได้แสดงออกถึงความสนใจของเขา
2. จำชื่อเพื่อนใหม่และความสนใจของเขาได้
3. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
4. เอาใจเขาใส่ใจเขาไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นเกณฑ์
5. กระตุ้นให้คนอื่นทำ และพูด
6. มองเห็นความดีของแต่ละคน
7. แสดงความคิดเห็นโดยเหตุผล
8. เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
9. ให้คำแนะนำแก่คนอื่นได้
10. มีความสามารถที่จะชักนำให้ผู้อื่นมาช่วยในการทำงานได้
11. สร้างความประทับใจให้กับคนอื่นได้รู้จักและพบเห็น
12. มีคุณสมบัติที่จะควบคุมพฤติกรรมของคน

บุชเชอร์ (Bucher , 1968) กล่าวถึง คุณสมบัติของครูพลศึกษาที่ควรมี ดังนี้

1. ต้องได้รับการฝึกฝนทางการพลศึกษาเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น มีวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย สุขภาพดี อารมณ์มั่นคง ทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ และปรับตัวได้ดี มีความคิดที่ดี ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ สนใจในสวัสดิภาพของนักเรียน และสนใจการทำงาน

2. มีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีพื้นฐานทางกีฬา เชี่ยวชาญภาค เป็นนักวิชาการ บุคลิกภาพดี มีความรู้ในด้านการสอนครูพลศึกษาจะทำหน้าที่นอกเหนือไปจากครูวิชาอื่นๆ คือ ช่วยให้เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาทักษะทางการกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำ มีศีลธรรมสูง บุคลิกภาพดี ไม่พิการหรืออัมพาตทางกาย อวัยวะเคลื่อนไหวได้ดี มีสามัญสำนึกสูง เป็นนักวิชาการ มีคุณสมบัติทางสังคมดี สนใจการสอน และเชื่อว่าการสอนเป็นวิชาชีพชั้นดีที่ช่วยเหลือผู้อื่น

บุควอลเตอร์ และแวนเดอร์ซวีก (Bookwater and vander Zwaag , 1969) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติครูพลศึกษาจะทำหน้าที่นอกเหนือไปจากครูวิชาอื่นๆ คือ ช่วยให้เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาทักษะทางการกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำ มีศีลธรรมสูง บุคลิกภาพดี ไม่พิการหรืออัมพาตทางกาย อวัยวะเคลื่อนไหวได้ดี มีสามัญสำนึกสูง เป็นนักวิชาการ มีคุณสมบัติทางสังคมดี สนใจการสอน และเชื่อว่าการสอนเป็นวิชาชีพชั้นดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

และบุควอลเตอร์ และแวนเดอร์ซวีก (Bookwater and Vander Zwaag , 1969) ยังได้กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้ที่จะมีอาชีพเป็นครูพลศึกษาว่าต้องประกอบไปด้วยแรงจูงใจในการสอน มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมทางด้านพลศึกษาโดยเฉพาะมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเฉพาะอย่าง มีความรู้ทางการศึกษา มีการตัดสินใจด้วยตนเอง มีความสามารถในการใช้ภาษา และมี ศีลธรรมชั้นดี

อาร์มสตรอง (Armstrong, 1973) กล่าวว่า ครูที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถเขียน วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเป้าหมายการเขียนโดยละเอียด นำหลักการเขียนผู้นำใช้ในการสอน สร้างบรรยากาศการเขียนได้สอดคล้องกับความต้องการตามธรรมชาติ ของผู้เขียนและเหมาะสมกับสภาพของสังคม มีเทคนิคการสอนและการวัดผลที่ดีตลอดจนสามารถนำเขามาจากการประเมินผลผู้เขียนมาปรับปรุงการสอน ควรประเมินผลปฏิบัติงานการสอนของตนเอง การให้ความใส่ใจคิดเป็นกันเองกับผู้เขียน และทำการศึกษากับผู้เขียนเป็นรายบุคคล

คอตเทร (Dauthrey, 1973) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรมีลักษณะดังนี้ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่น่าพอใจ ครูที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นมิตร ชอบแสดงออกและมีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี มีความรู้จุกจุกแคบๆกับทักษะ และเทคนิคทุกอย่างที่มีความจำเป็นต่อการสอนพลศึกษา อุทิศเวลาของตนเอง กระตือรือร้นสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคล สนใจวิชาชีพ มีจุดหมายและวัตถุประสงค์ในการสอน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน รู้จักเลือกกิจกรรมการสอนที่เหมาะสม มีสุขภาพกายและจิตดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีน้ำเสียงในการพูดดี สุขภาพดีควรมีลักษณะพิเศษคือ รู้และปฏิบัติตามปรัชญาและหลักการทางพลศึกษา สามารถตอบคำถามทางพลศึกษาและสาขิตการสอนกิจกรรมทางพลศึกษาได้ และมีลักษณะภายนอกเป็นที่น่าประทับใจแก่ผู้พบเห็น

บาเลย์และฟิลด์ (Bailey and Field, 1978) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ครูพลศึกษาควรมีสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตดี มีพลังกายพลังใจสูง เพราะมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก
2. ครูพลศึกษาต้องมีความสามารถในทักษะที่ทำต่าง ๆ และควรมีส่วนร่วมในการฝึกกิจกรรมอยู่เสมอ ยิ่งครูพลศึกษามีความชำนาญในด้านทักษะที่ทำต่าง ๆ ก็มากเท่าใด ย่อมจะเป็นการส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น
3. ครูพลศึกษาควรมีความรู้ที่รอบรู้ที่จะให้บริการแก่บุคคลอื่น ไม่แสดงกิริยาท่าทางวางอำนาจ ควรกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออก ช่วยเหลือให้เด็กได้ฝึกตนเองให้เกิดทักษะและเกิดความชำนาญ พยายามให้เด็กได้เกิดพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง
4. ครูพลศึกษาควรมีความเป็นผู้มีใจกว้างยอมรับ ครูพลศึกษาที่ประสบความสำเร็จ คือ ครูพลศึกษาผู้ซึ่งมองเห็นความสนุกสนานเฮฮาของเด็กด้วยความพอใจและดีใจ
5. ครูพลศึกษาควรใช้ความพยายามดึงเอาความสามารถของเด็กออกมาให้ได้ เพราะทุกคนย่อมมีศักยภาพในตัวเอง สนใจเด็กทุกคน ปลูกฝังให้เด็กเกิดความรักในการเล่นกีฬาทุกประเภท
6. ครูพลศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง มีบุคลิกภาพดึงดูดความสนใจ มีลักษณะของนักกีฬา และทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน

7. ครูพลศึกษาต้องสนใจในบุคลิกภาพของตนเองเสมอ รักษาสมรรถภาพทางกายของตนให้ดีอยู่ตลอดเวลา แต่งกายสะอาดและควรมีสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าตนเองเป็นตัวแทนของวิชาชีพที่เป็นสมาชิกอยู่

นิกรชัน (Nixon, 1974) กล่าวถึง ครูพลศึกษาว่า สิ่งจำเป็นในตัวครูพลศึกษา คือ ต้องมีทักษะทางพลศึกษาอยู่ในระดับสูง กระจับกระจ่าง มีสุขภาพกายดี มีอารมณ์ที่มั่นคง มีความเป็นผู้นำ และหมั่นศึกษาหาความรู้

2. การเตรียมการสอน

การเตรียมการสอน หมายถึง การดำเนินการก่อนที่จะทำการสอน เพื่อจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการอำนวยความสะดวกและความสะดวกในการเรียนการสอน การเตรียมการสอนเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูโดยตรงและถือเป็นหน้าที่อันดับแรกด้วย ครูที่ดีต้องเตรียมการสอนล่วงหน้าแม้ว่าครูจะมีประสบการณ์ในวิชานั้นๆ มาแล้วก็ตาม ครูควรค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนถูกต้องเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์ สำหรับการเตรียมการสอนนั้น เราอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งก็คือ การวางแผนการสอน ซึ่งการวางแผนการสอนที่ดีนั้น ควรจะประกอบไปด้วย การกำหนดการสอน และการทำบันทึกการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สมคิด ชิดประสงค์ (2521) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมการสอนดังนี้

1. ความมุ่งหมายซึ่งตั้งไว้อย่างเหมาะสมนำมาปฏิบัติให้เกิดผล
2. กิจกรรมและประสบการณ์พร้อมด้วยข้อเสนอแนะที่สำคัญ
3. รายการอุปกรณ์ที่ครูต้องใช้
4. คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีสอน
5. การจัดบทเรียนที่สอนไปแล้ว
6. การจัดให้มีการประเมินผล
7. การจัดให้มีการบันทึกความคิดเห็นของครู

ชัยวงศ์ พรหมวงค์ (2525) ได้กล่าวถึง "การวางแผนการสอน" ไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการสอนที่เป็นการเตรียมการล่วงหน้าก่อนสอน โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้จากกรดำเนินการตามระบบการสอน ซึ่งข้อมูลที่ควรใช้ในการวางแผนการสอนมี 8 ประการ ดังนี้

1. สภาพปัญหาและทรัพยากร เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเขียนการสนทนาที่รวบรวมได้จากการสำรวจปัญหา และตรวจสอบทรัพยากรในแง่ กำลังคนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ ข้อมูลนี้จะทำให้ผู้วางแผนกำหนดรูปแบบการสนทนา กิจกรรมการเขียน และสื่อการสอนได้ชัดเจนขึ้น

2. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นข้อมูลที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อกำหนดเรื่องที่จะสอนโดยกำหนดเป็นระดับหน่วยใหญ่ที่อาจต้องสอนหลายครั้ง และระดับบทเรียนที่เป็นเนื้อหาของการสอน 1 ครั้ง สำหรับเนื้อหาระดับบทเรียนก็ต้องวิเคราะห์ออกเป็นหัวเรื่อง และเป็นหัวเรื่องย่อย

3. การวิเคราะห์ผู้เขียน เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอายุ ระดับความพร้อม และความรู้เดิมของผู้เขียน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เขียน ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เขียนในระดับต่าง ๆ

4. มโนคติ หรือความคิดรวบยอด เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ "สาระ" หรือ "แก่นของเนื้อหา" ที่ต้องการให้นักเขียนได้รับ ครูต้องกำหนดให้เด่นชัดก่อนว่าต้องการให้นักเขียนได้รับ "มโนคติ" หรือ "ความคิดรวบยอด" ที่เป็นแก่นสารของเนื้อหาสาระอะไรบ้าง

5. วัตถุประสงค์ เป็นเป้าหมายแห่งความสำเร็จในส่วนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เขียนที่ครูกำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะนี้มักนิยามกำหนดไว้ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

6. กิจกรรมการเขียน เป็นข้อมูลที่ครูต้องคาดการณ์ล่วงหน้าจะให้นักเขียนได้ประกอบกิจกรรมการเขียนอะไรบ้าง โดยคำนึงถึงกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และกิจกรรมการเขียนเป็นหลัก

7. สื่อการสอน เป็นข้อมูลที่ครูต้องคาดการณ์ล่วงหน้าเช่นเดียวกัน โดยพิจารณากิจกรรมการเขียนเป็นหลัก

8. การประเมิน เป็นข้อมูลที่ครูต้องคาดการณ์ไว้ว่า จะตรวจสอบพฤติกรรมการเขียนของผู้เขียนอย่างไร ทั้งในส่วนที่เป็นพฤติกรรมเดิม (ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว) พฤติกรรมต่อเนื่อง (พฤติกรรมย่อยที่ครูต้องให้นักเขียนเขียนผู้ไปทีละน้อย) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (พฤติกรรมที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งครูคาดหวังไว้)

เมื่อได้ข้อมูลครบทั้ง 8 ประการแล้ว ก็สามารถวางแผนการสอนได้ ซึ่งสามารถทำได้ 2 แนว คือ แนวทางแรกเป็นการวางแผนระยะยาว หมายถึง การวางแผนการสอนที่ยึดหน่วยการสอน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระค่อนข้างกว้างต้องใช้เวลาสอนเป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือน แนวที่สองเป็นการวางแผนระยะสั้น หมายถึง การวางแผนการสอนที่มุ่งใช้ให้เสร็จสิ้นเป็นครั้ง ๆ ไป

เมื่อครูเลือกการวางแผนการสอนได้แล้ว ก็ต้องกำหนดการสอนว่าจะสอนอย่างไร ซึ่ง บำรุง กัลลเจริญ (2527) กล่าวว่า กำหนดการสอนคือ เอกสารที่กำหนดเนื้อหาสาระของแผน การสอน และคู่มือครูที่จะสอน ตลอดปีว่าจะสอนเรื่องใด ตอนใด กิจกรรมใดต้องสอนก่อนหลัง ใช้เวลาแต่ละเรื่องมากน้อยเพียงใดกำหนดการสอนจะช่วยให้สอนได้ครบถ้วนตามหลักสูตร

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2528) ได้กล่าวว่า ลักษณะของกำหนดการสอน อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. กำหนดการสอนรายสัปดาห์ หมายถึง การตัดแบ่งเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์ สัปดาห์ที่แบ่งไว้เป็นรายสัปดาห์
2. กำหนดการสอนรายวัน หมายถึง การตัดแบ่งเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์ ตาม สัปดาห์ที่แบ่งไว้เป็นรายวันว่าวันหนึ่ง ๆ จะสอนเรื่องอะไรบ้าง จะสอนเรื่องใดนอกเหนือจากนี้ เพราะฉะนั้น การกำหนดการสอนจึงช่วยทำให้ครูทราบว่า ครูจะต้องสอนเนื้อหา กิจกรรมใด มากน้อยเพียงใด และให้ได้ครบถ้วนตามหลักสูตร

นอกจากนี้ กรมวิ ราชการยังได้เสนอแนวปฏิบัติที่ว่า ครูผู้สอนควรจะได้จัดทำกำหนดการ สอนและตารางสอนเอง โดยอาจารย์ร่วมกันจัดทำในระดับโรงเรียนที่มีชั้นเรียนหลาย ๆ ห้องเรียน หรือจัดทำในระดับกลุ่มโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกันถ้าจำเป็นจริงๆ จะทำในระดับ อำเภอก็ได้ แต่ควรให้ผู้สอนชั้นนั้น ๆ เป็นผู้ทำ ทั้งนี้เพราะผู้สอนย่อมเข้าใจเนื้อหาสาระกิจกรรม ต่าง ๆ ในแผนการสอนได้ดีกว่าและสามารถพิจารณาจัดแบ่งเนื้อหา กิจกรรมให้เหมาะสมกับ ช่วงเวลาของแต่ละวัน

ขั้นตอนที่ถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการวางแผนการสอน หรือการเตรียมการสอน ก็คือ การทำบันทึกการสอน เพื่อปฏิบัติการสอนของครูในภาระที่จะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียน คือ การเขียนผู้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ (สุวัฒน์ มุทชนธะ , 2523)

บำรุง กัลลเจริญ (2527) ได้กล่าวว่า การทำบันทึกการสอนลงในกำหนดการสอนเฉพาะ สำหรับครูที่มีประสบการณ์ ส่วนครูใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์การเตรียมการสอนควรจะ สั้นกว่า บันทึกการสอนอย่างละเอียด เพื่อให้ครูจะได้มีความพร้อมในการสอน เกิดความมั่นใจในใจ เชื่อมั่น ในตนเอง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างดี การทำบันทึกการสอนเมื่อจบภาคเรียน และขั้นตอนในการทำให้ 8 ประการ ดังนี้

1. วิชา หัวเรื่อง เวลาเรียน และระดับชั้น เป็นส่วนที่มากกว่าแผนการสอนที่เป็นของวิชา
อะไร เรื่องอะไร ใช้เวลาเรียนเท่าไร ใช้สำหรับสอนชั้นไหน
2. เนื้อหา เป็นเนื้อเรื่องที่ต้องการจะให้เด็กเกิดการเรียนรู้
3. ความคิดรวบยอด / หลักการ เป็นสาระ หรือจุดสำคัญของเรื่องที่สอน
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เราคาดหวังว่าจะให้เกิดผลในแง่ของพฤติกรรม จะเขียน
ออกมาในรูปของความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ หรือไม่แยกประเภทก็ได้
5. วิธีสอน และกิจกรรม

วิธีสอน หมายถึง วิธีการ หรือการกระทำที่ผู้สอนมุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ใน
เรื่องที่ต้องการ

กิจกรรม หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนให้นักเรียนกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในส่วนของ
นักเรียน

ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 3 ตอน

- ก. การนำเข้าสู่บทเรียน
- ข. การดำเนินการสอน
- ค. การสรุปบทเรียน

6. สื่อการสอนและบรรณานุกรม

สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนที่ช่วยให้การดำเนินการสอน
เป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วและได้ผลดี ทำให้นักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอด
ในการเรียนได้

บรรณานุกรม หมายถึง ตำราแบบเรียนที่บังคับใช้ในโรงเรียนและที่อยู่นอกเหนือ
จากตำราที่บังคับใช้ เป็นหนังสือที่นำมาใช้อ้างอิงประกอบการสอน

7. การวัดและการประเมินผล หมายถึง วิธีการและเครื่องมือ ตลอดจนเกณฑ์ที่จะพึงจัด
ในการประเมินผลในบทเรียนนั้น ๆ

8. หมายเหตุ สำหรับบันทึกความจำเป็น หรือความล้มเหลว หลังจากที่ได้สอนไปแล้วจริง ๆ

การทำบันทึกการสอนนั้น จะจัดทำในระดับชั้นเรียน เป็นหน้าที่โดยตรงของครูผู้สอน ใน การทำบันทึกการสอนนั้น อรุณวรรณ เกตุอร่าม (2526) ได้กล่าวว่า ในการเตรียมการสอน สิ่งที่เป็น ประโยชน์กับครูมากที่สุดคือ แผนการสอนย่อย หรือบันทึกการสอน แม้ว่าครูจะมีคู่มือครู หรือแผน การสอนอยู่แล้วทุกชั้นทุกวิชาแล้วก็ตาม แต่ยังคงยากลำบากในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เพราะขอบข่ายยังกว้างอยู่ เนื่องจากในแต่ละบท หรือแต่ละหน่วยในแผนการสอน หรือคู่มือ นั้น ใช้เวลาในการสอนมากอาจเป็น 10 คาบ 15 คาบ หรือมากกว่านั้น ถ้าครูไม่มีแผนการสอนย่อย หรือบันทึกการสอนให้มีลักษณะแคบเข้า โดยกำหนดเวลาตามที่ครูต้องการ ครูก็จะไม่ทราบ ว่าในการสอนแต่ละครั้งจะสอนมากน้อยแค่ไหน วิธีสอนอย่างไร และใช้เวลาเท่าไร ดังนั้นครูจึง ควรต้องทำบันทึกการสอน

นอกจากนี้ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1972) ยังได้กล่าวถึงขั้นการเตรียมการสอน ดังนี้

1. ระบุเรื่องและวัตถุประสงค์ทั่วไปสำหรับบทเรียนที่จะสอน
2. ระบุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แน่นอน
3. วิเคราะห์พฤติกรรมที่แน่นอนจะทำให้ให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์
4. วางเค้าโครงที่จะสอน
5. กำหนดขอบเขตในการเริ่มบทเรียน
6. ทดลองทำและปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

ความสำเร็จในการสอนมักเป็นส่วนหนึ่งกับการเตรียมการสอนคือ ถ้าเตรียมการสอนมาก ความสำเร็จก็ย่อมจะมีมาก การเตรียมการสอนนั้นควรเตรียมในเรื่องต่อไปนี้ คือ ความรู้และเนื้อหา ที่จะสอน ตัวครู วัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนและอาคารสถานที่ สถานการณ์อันจะอำนวยความสะดวก การเรียนรู้ และคำถามเพื่อช่วยความสนใจ

3. การดำเนินการสอน

การดำเนินการสอน หมายถึง การที่ผู้สอนได้แสดงความสามารถในการเสนอเนื้อหา สาระสำคัญได้อย่างเหมาะสมตามลำดับชั้น มีความถูกต้องเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

จาร์ต น้อยแสงสี (2522) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน หรือเหมาะสมกับผู้เรียน ควรขึ้นอยู่กับลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. ความมุ่งหมายของบทเรียน
2. ลักษณะของบทเรียน
3. ธรรมชาติของวิชา
4. ธรรมชาติและพัฒนาการของวิชา
5. ความรู้ อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา
6. ความเปลี่ยนแปลงของสังคม

ผาณิต บิดมาศ (2522) ได้ศึกษาเรื่อง "คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" ซึ่งพบว่า คุณลักษณะในการสอนของครูพลศึกษาในด้านการสอนนั้น ครูพลศึกษาควรเป็นผู้มีความรู้และเข้าใจความมุ่งหมายหลักสูตรและความมุ่งหมายของจัดการศึกษาของชาติ การสอนทุกครั้งต้องมีการเตรียมการสอนและสอนตามหลักสูตร เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมและเข้าใจ สามารถอธิบายและสาธิตทักษะทางกีฬา รู้จักใช้และเก็บอุปกรณ์การสอน สามารถปกครองชั้นเรียน มีความสามารถในการวัดผลทางการพลศึกษา และสอนให้เด็กไม่หวั่นกลัว และวิธีฝึกที่ถูกต้อง

วรศักดิ์ เทียรชอบ (2527) ได้เสนอแนะการสอนวิชาพลศึกษาโดยทั่วไป ถ้าจะให้ให้ได้ผลดีควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การสอนแต่ละครั้งควรจะกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด
2. ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงกัน
3. ครูต้องสามารถจัดกิจกรรมและบรรยากาศของการเรียนให้มีความสนุกสนานนอกจากการเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อม
4. ครูควรเป็นผู้ที่สามารถสาธิตหรือวิเคราะห์ลักษณะท่าทางของการเคลื่อนไหวในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในทักษะที่สอนให้นักเรียนได้เข้าใจตามลำดับขั้นตอน มากกว่าที่จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ ที่สอนได้เป็นอย่างดี
5. ครูควรเข้าใจว่า ตามปกติในการเรียนวิชาพลศึกษา ควรจะเต็มไปด้วยความสนุกสนานและตื่นเต้น และนักเรียนควรจะแสดงออกทางเสียงได้บ้างพอสมควรควบคู่กันไป
6. การใช้นกหวีดควรให้เหมาะสมหรือเมื่อจำเป็นที่จะต้องใช้นั้น และนักเรียนต้องเข้าใจความหมายของสัญญาณนกหวีดที่ใช้ด้วย

7. ครูจะต้องมีความรัก เอ็นดู เมตตาและหวังดีกับนักเรียนทุกคนด้วยความบริสุทธิ์ใจ
8. ครูควรเคารพและเชื่อมั่นในความสามารถของนักเรียนว่าสามารถทำได้ ถ้าได้รับการสอนหรือช่วยเหลือโดยถูกต้อง
9. ครูควรให้นักเรียนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาโดยทันทีที่นักเรียนมีความพร้อมที่จะเล่นหรือออกกำลังกาย ไม่ควรพูดหรือบรรยายให้นักเรียนฟังมากเกินไป
10. ครูควรจะใช้วิธีการสอนหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนได้มีความสำเร็จในการเรียนตามความสามารถของตนเอง
11. ครูควรเน้นในท่าที่ถูกต้องในการสอนมากกว่าท่าที่ผิดและควรอนุญาตให้นักเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนให้ทั่วถึงกัน
12. ถ้ามีการอธิบายกติกาการเล่น ควรจะเป็นไปอย่างสั้น ๆ และเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น
13. การสอนวิชาพลศึกษาทุกครั้ง ครูควรขอยุติจากสภาพการณ์จริง ๆ ที่เกิดขึ้น ปลูกฝังคุณธรรมในตัวของนักเรียนควบคู่กันไปด้วย
14. ในการสอนวิชาพลศึกษาครูควรระลึกอยู่เสมอว่า เราสอนพลศึกษาเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีที่เป็นที่ต้องการของสังคมโดยใช้วิธีการของการกีฬาพลศึกษาเป็นเครื่องมือเท่านั้น
15. ประการสำคัญ ครูพลศึกษาจะต้องสอน จะต้องช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถบรรลุผลได้ตามที่กำหนดไว้ ไม่ใช่ยืนคอยดูอยู่เฉย ๆ

นอกจากนี้ วรศักดิ์ เตียรชอม (2527) ยังได้กล่าวถึง "แนวโน้มและวิธีการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียน" ซึ่งพอสรุปได้ว่า ในการสอนพลศึกษาครูพลศึกษาควรเน้นในให้นักเรียนได้มีทัศนคติที่ดีต่อการรักษาสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาเป็นประจำ นอกเหนือจากการเน้นให้นักเรียนมีร่างกายแข็งแรง สุขภาพสมบูรณ์และสามารถเล่นกีฬาต่าง ๆ เพียงอย่างเดียวด้วย ครูควรปลูกฝังคุณธรรมในตัวของนักเรียนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ครูควรจัดกิจกรรมที่ท้าทาย มีความสนุกสนานและมีคุณค่าในทางนันทนาการมีความสำคัญในการเรียน เพราะจะช่วยให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในเวลาที่ว่างให้เป็นประโยชน์ในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในภายภาคหน้าต่อไป และควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รู้จักคิดเอง ทำเอง และสำรวจความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ ก่อนที่ครูจะเป็นผู้กำหนดทิศทางให้ และเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ดีขึ้นในการสอนครูควรใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียน

สามารถวิเคราะห์และแยกแยะทักษะที่ทำต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย ครูอาจจะใช้วิธีการสอนแบบใดแบบหนึ่ง หรือหลาย ๆ แบบรวมกันก็ได้ แต่หากครูจะใช้วิธีการสอนแบบ 5 ขั้นตอน คือ

1. การอบอุ่นร่างกาย
2. การอธิบายและสาธิต
3. การฝึกหัดเพื่อให้มีทักษะ
4. การนำสิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้เล่นเพื่อความสนุกสนาน และ
5. การสรุปและสรุปปฏิบัติ

แล้วครูควรจะได้ยึดหลักสำคัญในการสอนในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การอบอุ่นร่างกาย ควรเป็นการกระตุ้นระบบร่างกายต่าง ๆ ของร่างกายให้มีการตื่นตัว และพร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะส่วนที่จะใช้ในการเรียนกิจกรรมนั้น ๆ หลักในการอบอุ่นร่างกายเพื่อการเรียนการสอนพอสรุปได้ดังนี้ ควรใช้เวลาไม่น้อยที่สุทประมาณ 5 - 7 นาที ทำบริหารควรเป็นท่าที่ได้ออกกล้ามเนื้อส่วนใหญ่ ๆ ของร่างกาย ควรเริ่มจากท่าบริหารที่ช้า ๆ และเบา ๆ ก่อน แล้วจึงเร่งความเร็วและความหนักขึ้นตามลำดับ ควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยครูอาจจัดให้นักเรียนผลัดกันเป็นผู้นำในการอบอุ่นร่างกายประจำวัน และการอบอุ่นร่างกายควรเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายด้วย

2. การอธิบายและสาธิต เป็นวิธีการสอนที่จะให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการที่จะฝึกหัดและเล่นต่อไป ซึ่งครูควรใช้หลักที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางดังนี้ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดและทดลองด้วยวิธีการของตนเพื่อสำรวจความสามารถของตนเองก่อนที่ครูจะเป็นผู้กำหนดวิธีการให้ และครูควรจะต้องตั้งปัญหาที่ละเอียดในจุดสำคัญต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นแนวทางแก่นักเรียนในการทดลองควบคู่ไปด้วย เมื่อนักเรียนได้ทดลองวิธีการต่าง ๆ และสามารถทำในวิธีต่าง ๆ ได้แล้ว ครูควรสรุปหลักที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางแก่นักเรียนในการที่จะเรียนต่อไปโดยครูจะอธิบายและสาธิตหลักการที่สำคัญโดยครูอาจจะใช้รูปภาพ แผนภูมิ หรืออื่น ๆ ประกอบ ซึ่งครูควรจะแยกแยะให้นักเรียนได้เห็นชัดเจนจากง่ายไปหายาก เช่น ต่ำแรงลงแรง ฐา ลำตัว สายตาตลอดจนวิธีทางรองการเคลื่อนไหวนั้น และตลอดเวลาในการอธิบายครูควรให้นักเรียนมีโอกาสทดลองตามครูด้วยท่ามือนเปล่าไปด้วย เพื่อจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

3. การฝึก กัดเพื่อให้มีทักษะเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนได้มีความรู้และทักษะที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วและสามารถนำไปใช้เล่นด้วยความสนุกสนานต่อไปอีก โดยมีแนวทางสรุปได้ดังนี้ ในการสอนแต่ละครั้งครูควรมีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนฝึก กัดอย่างเพียงพอซึ่งจะทำให้การเขียนได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ แบบฝึก กัดที่ต่าง ๆ ควรเป็นแบบฝึก กัดที่ได้มาจากกีฬาประเภทนั้น ๆ ในแบบฝึก กัดที่ควรให้มีการแข่งขันกันไปด้วยเพื่อให้นักเรียนมีความสนุกสนาน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย แบบฝึก กัดแต่ละแบบควรเริ่มจากง่ายไปหายาก และเริ่มจากท่าที่อยู่กับที่ไปยังท่าเคลื่อนที่ และตลอดเวลาของการฝึก กัด ครูควรได้ช่วยเหลือนักเรียนทั้งส่วนบุคคลและกลุ่มอย่างทั่วถึง หรืออาจมอบหมายให้นักเรียนที่มีทักษะดีในแต่ละกลุ่มเป็นผู้ช่วยครู และครูยังจะต้องคอยสังเกตและดูแลนักเรียนให้ได้ปฏิบัติตามระเบียบตลอดเวลาการเรียนด้วย

4. การนำสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้เล่นเพื่อความสนุกสนาน ในขั้นตอนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำทักษะที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้เล่นเพื่อความสนุกสนานนั่นเอง สิ่งที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือ ควรจะได้ให้การเล่นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว

นอกจากนี้ ในขั้นตอนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้และระเบียบข้อบังคับของการเล่นมาใช้ปฏิบัติในสภาพการณ์ของการเล่นจริง ซึ่งครูสามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ระเบียบวินัยการเป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬาที่ดี การรู้จักแพ้ รู้จักชนะ และการรู้จักถอย และพฤติกรรมอื่น ๆ ในตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งรูปแบบของขั้นตอนนี้ครูอาจจัดให้นักเรียนเล่นเพื่อความสนุกสนานในรูปของการแข่งขันแบบสมัครระหว่างหมู่ หรือแบบเกมมาตรฐาน หรือแบบเกมที่จะนำไปสู่เกมใหญ่

5. การสรุปและสรุปปฏิบัติ เป็นขั้นที่มีความสำคัญที่จะทำให้การสอนวิชาพลศึกษาได้มีความสมบูรณ์ตามหลักของวิชาพลศึกษา ซึ่งวัตถุประสงค์ที่สำคัญในขั้นนี้มี 2 ประการ คือ

1. เพื่อสรุปผลและประเมินผลเกี่ยวกับบทเรียนในช่วงเวลานั้น ครูสามารถปฏิบัติได้ด้วยการใช้แบบสอบถาม การสุ่มนักเรียนมาอธิบายและสาธิต ซึ่งครูก็จะดูว่านักเรียนสามารถทำได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ และสรุปให้นักเรียนทราบ

2. เพื่อผลทางสุขนิสัย หลังจากทีสรุปและประเมินผลแล้ว ก็เป็นเวลานักเรียนได้พักหายใจและเหงื่อแห้งแล้ว ครูควรให้นักเรียนทำความสะอาดร่างกาย เปลี่ยนเครื่องแต่งตัวให้เรียบร้อย พร้อมทั้งจะเข้าเรียนได้ในชั่วโมงต่อไปการกระทำนี้เป็นการให้นักเรียนได้มีสุขภาพปฏิบัติ (Health Practice) เพื่อให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี (Health Habit) ควบคู่กันไปด้วย

การดำเนินการสอนเป็นเทคนิคที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดสติปัญญา ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์เดียวกัน เพื่อให้เกิดความมอ่งงานด้านสติปัญญา เช่น การใช้วิธีสอน หรือกิจกรรมหลายแบบในการสอน การให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน พยายามนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือสถานการณ์นอกห้องเรียนมาใช้ประกอบการสอนให้สัมพันธ์กับบทเรียน การยกตัวอย่างในการอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ยาก มีการเน้นเนื้อหาสาระสำคัญทุกครั้งที่สอน และสอนเนื้อหาติดต่อกันเป็นลำดับขั้น ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

4. การใช้ทักษะกระบวนการในการสอน

วัลลภ กันทรทรัพย์ (2534) ได้ให้ความหมายของทักษะกระบวนการไว้ว่า ทักษะกระบวนการ เป็นชื่อเฉพาะ เพราะจะเน้นหากพยายามหาความหมายของคำว่าทักษะกระบวนการ โดยแยกศัพท์ว่า ทักษะ แปลว่าอะไร กระบวนการ แปลว่าอะไร แล้วนำมาต่อกันว่า ทักษะกระบวนการ คืออะไร ก็จะไม่ได้รับความหมายที่แท้จริงของคำว่า ทักษะกระบวนการ และ วัลลภ กันทรทรัพย์ ยังกล่าวไว้อีกว่า "ทักษะกระบวนการ" มีความหมายว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติ หรือกระบวนการทำงาน ที่ครบขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มแรกจนงานแล้วเสร็จอย่างดี มีคุณภาพน่าพอใจ"

ทักษะกระบวนการแตกต่างกับกระบวนการอื่น ๆ คือ ทักษะกระบวนการเป็นกระบวนการทำงาน หรือกระบวนการปฏิบัติทั้งหมดที่ครบวงจร ส่วนกระบวนการอื่น ๆ ไม่เป็นกระบวนการทำงาน แต่เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การทำงานร่วมกับผู้อื่น ถือเป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้ทำงานได้ กระบวนการเสริมสร้างความคิดรวบยอดไม่ใช่กระบวนการทำงาน แต่เป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจในเรื่องที่ตนกำลังศึกษา ถึงแม้กระบวนการบางกระบวนการจะมีลักษณะของการปฏิบัติอย่างชัดเจน เช่น กระบวนการค้นคว้า และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่กระบวนการดังกล่าวก็ถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานเท่านั้น จึงไม่นับว่าเป็นทักษะกระบวนการ เพราะทักษะกระบวนการไม่ใช่กระบวนการที่ดูด้วยตาอย่างเด็ดขาด แต่เป็นการทำงานที่ต้องมีขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบจึงจะเห็นได้ ซึ่ง วัลลภ กันทรทรัพย์ ยังได้กล่าวเพิ่มเติมไว้อีกว่า "ทักษะกระบวนการ เป็นกระบวนการหลัก หรือกระบวนการแม่บทของกระบวนการอื่น ๆ"

ดังนั้น ทักษะกระบวนการจึงเป็นข้อสรุปของกระบวนการทั้งหลายที่ครอบคลุมทั้งความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

ความสำคัญของทักษะกระบวนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญและคุณค่าของทักษะกระบวนการเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากจุดเน้นของการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

3 ประการ คือ

1. การจัดการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการ
 2. การตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
 3. การให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ
- กระบวนการที่หลักสูตรต้องเน้น เพื่อก่อให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียน 4 ประการ

คือ

1. ความรู้ ความคิด
2. ทักษะ
3. จริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม
4. การจัดการ เป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้นใหม่ต้องการให้นักเรียนมีทักษะการจัดการ

3 ลักษณะ คือ

- 4.1 รู้จักนำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4.2 รับรู้กระบวนการและนำไปใช้ได้
- 4.3 เห็นช่องทางในการนำสิ่งที่เรียนไปประกอบอาชีพได้

ลักษณะของทักษะกระบวนการ

กระบวนการต่าง ๆ นักวิชาการได้สังเคราะห์ออกมาเป็นทักษะกระบวนการ ได้ขั้นตอนสำคัญ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
2. คิดวิเคราะห์วิจารณ์

3. การสร้างทางเลือกหลากหลาย
4. การประเมินและตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติ
5. การวางแผนและกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติ
6. การปฏิบัติด้วยความชื่นชม
7. การประเมินระหว่างปฏิบัติ
8. การปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ
9. การประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

หน้าที่และบทบาทของครูในการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ

ครูมีหน้าที่และบทบาทในการส่งเสริมและช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. ครูจะต้องสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ หรือแก้ปัญหาด้วยตัวนักเรียนเอง และหลีกเลี่ยงการบอกความรู้
 2. เนื้อหาสาระที่นำมาสอนครูควรศึกษาอย่างถี่ถ้วน เพื่อกำหนดความยากง่ายที่นักเรียนจะศึกษาโดยใช้ทักษะกระบวนการได้
 3. ครูควรกำหนดภาระงานให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีโอกาสใช้ทักษะกระบวนการหรือกระบวนการต่าง ๆ ได้
 4. ครูควรยอมรับความจริงว่า การเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกินเวลามาก แต่ก็มีความคุ้มค่า เป็นการศึกษาที่ให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นระบบคิดด้วยปัญญาในชีวิตจริง
 5. ขณะที่นักเรียนดำเนินการตามกระบวนการแล้วมีอุปสรรค ครูควรช่วยแนะแนวทางเพื่อให้กระบวนการดำเนินต่อไปโดยไม่หยุดชะงัก
 6. ก่อนสอนครูควรมีความเข้าใจและใช้กระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการไว้แล้ว เพื่อจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 7. ครูควรใช้คำถามประเภทตามให้คิด เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดกระทำกิจกรรมต่าง ๆ
 8. ครูควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ใช้ในกระบวนการแก่นักเรียนด้วย
- ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มุ่งหวัง ครูต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ

1. สอนให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่จะสอน โดยครูจะต้องศึกษาจุดประสงค์ของรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่จะสอนเพื่อพิจารณาว่าจุดประสงค์ของรายวิชานั้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ เจตคติ หรือ การปฏิบัติ

2. คำนิยามธรรมชาติของแต่ละรายวิชาและเนื้อหา

3. มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนาและมีค่านิยมที่ดีงาม ครูต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดเป็นกระบวนการ การที่ครูจะวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับหลักการทั้ง 3 ข้อ ดังกล่าวนั้นสิ่งที่ครูจะต้องพิจารณาคือ จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ข้อ 7.2 กล่าวไว้ว่า "จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และเน้นกระบวนการ" (กรมสามัญศึกษา, 2533) ดังนั้น ครูจึงต้องพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนเสียก่อนว่าจะสามารถจัด กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการการเรียนรู้อื่นๆ โดยมีหลักการในการพิจารณา ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ตามกิจกรรมที่เสนอจุดประสงค์นั้นเป็นขั้นงานเด่นชัด

2. การปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น มีขั้นตอนการทำงานที่ครบวงจรทำงาน คือ วางแผนทำงาน ประเมินและสรุป

3. การปฏิบัติกิจกรรมสามารถสร้างทางเลือกได้หลาย ๆ ทาง

จุดประสงค์ใดที่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามหลักการ 3 ข้อนี้ ก็สามารถจัดการเรียนรู้การสอนให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการได้ครบ 9 ด้าน ส่วนจุดประสงค์ที่ไม่ครบหลักการ 3 ข้อ ก็ให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อื่น ๆ ตามธรรมชาติของวิชานั้น ๆ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ

หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการไว้ 2 ประเภท คือ

1. จัดกิจกรรมให้เป็นกระบวนการ หมายถึง การมีขั้นตอนต่าง ๆ ให้นักเรียนได้แสดงออก หรือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้ร่างกาย ความคิด การพูด ในการเรียนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ คือ ความรู้ หลังจากทำ กิจกรรมแล้ว

2. พัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถเชิงกระบวนการ หมายถึง การปลูกฝังให้นักเรียน มีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ในชีวิ ตประจำวันได้

เป้าหมายรองของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการ ก็คือ ต้องการให้นักเรียน ได้ถึงการเป็นผู้บอกความรู้แก่นักเรียนโดยตรง แต่ให้จัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกระบวนการเรียน รู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียน เหมาะสมกับธรรมชาติ และวัยของนักเรียน เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในองเรียนและชีวิตจริง

กรมสามัญศึกษา (2533) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ ทักษะกระบวนการ ดังนี้

ทักษะกระบวนการ	แนวทางการจัดกิจกรรม
1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น	ครูนำเสนอกรณีหรือสถานการณ์หรือจัดสถานการณ์ที่ สะท้อนให้เห็นปัญหา ความขัดแย้งของเรื่องที่จะศึกษา อาจจะกระทำโดยใช้สื่อประกอบ เช่น - รูปภาพ - ข่าว/เหตุการณ์ปัจจุบัน - กรณีศึกษา - สไลด์ภาพยนตร์วีดิทัศน์ - สถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลอง
2. การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	1. ครูใช้คำถาม แบบฝึกหัดหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรณี ศึกษา นำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียน คิดวิเคราะห์วิจารณ์ ในการกำหนดประเด็นปัญหาและสาเหตุของปัญหา
3. การสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย	2. ครูให้นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลที่จำเป็นโดยศึกษา เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

ลักษณะกระบวนการ	แนวการจัดกิจกรรม
4. การประเมินและเลือกทางเลือกที่เหมาะสม	ครูสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนได้เสนอแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือเกิดการเรียนรู้ 1. ครูกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันสร้างเกณฑ์โดยคำนึงถึงปัจจัยวิธีดำเนินการและผลผลิต เพื่อใช้ในการพิจารณา ตัดสิน เลือกทางเลือก โดยการระดมสมองอภิปราย หรือค้นคว้า 2. ครูให้นักเรียนร่วมกันประเมินและเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา
5. การกำหนดขั้นตอนรองงานอย่างชัดเจน	ครูให้นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงานของตนเองหรือร่วมกัน วางแผนการทำงานของกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ - ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน - กำหนดวัตถุประสงค์ - กำหนดขั้นตอนการทำงาน - กำหนดผู้รับผิดชอบ - กำหนดระยะเวลาการทำงาน - กำหนดวิธีการประเมิน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และ ส่งเสริมสนับสนุน
6. การปฏิบัติอย่างจริงจัง	1. ครูชี้บอกให้เห็นความสำคัญของการประเมินหรือตรวจสอบระหว่างปฏิบัติ
7. การประเมินด้วยตนเองระหว่างปฏิบัติ	2. ครูแนะแนวทางในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยเทียบกับขั้นตอนในแผนการปฏิบัติงาน 3. ครูให้นักเรียนอภิปรายผลการตรวจสอบในแต่ละขั้นตอน

ทักษะกระบวนการ	แนวการจัดกิจกรรม
8. การปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	1. นักเรียนนำผลที่ได้จากการประเมินในแต่ละชั้นตอน มหาคาแนวทางการแก้ไข 2. นักเรียนลงมือแก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงาน หรือ ชั้นตอนในแผนการปฏิบัติงาน
9. การประเมินผลรวมเพื่อความภูมิใจ	1. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่ปฏิบัติเสร็จแล้ว 2. ครูนำอภิปรายเพื่อชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการของงาน ปฏิบัติงาน 3. ครูชี้ให้เห็นประโยชน์ของผลงานของนักเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการนั้น ครูควรสอนให้ผู้เรียนเพิ่มพูน
 ความสามารถไปตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สอนให้ทำตามขั้นตอนแต่ละขั้นตอนได้ หรือผ่านแต่ละขั้นตอนได้
2. รับรู้ขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดท้าย เข้าใจความต่อเนื่องสัมพันธ์กันตั้งแต่ต้นจน
 ครบวงจร ซึ่งหมายถึงว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในทักษะกระบวนการที่ครบวงจร
3. นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

การวัดและประเมินผลที่เน้นทักษะกระบวนการ

กรมสามัญศึกษา (2534) ได้กำหนดแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร
 มัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 มีสิ่งที่จะต้องพิจารณา ดังนี้

1. ลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นลักษณะใดใน 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นจุดประสงค์ด้านความรู้ ความคิด ด้าน
 ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม เพียงด้านใดด้านหนึ่ง
 - 1.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ (Performance Objective) ซึ่ง
 ครอบคลุมถึงพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด และด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมด้วย
2. วิธีวัดและเครื่องมือวัด
 - 2.1 ถ้าจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดประสงค์ด้านความรู้ ความคิด หรือด้าน
 ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมเพียงด้านใดด้านหนึ่ง การวัดและประเมินผลการเรียน ให้ใช้วิธีวัด

และเครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้นั้นๆ เช่น ถ้าพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด การวัดนิยมใช้การทดสอบ เครื่องมือที่ใช้วัดเป็นแบบทดสอบต่างๆ เช่น แบบเลือกตอบ แบบอัตนัย แบบถูกผิด แบบเติมคำ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นพฤติกรรมทางด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม วิธีวัดส่วนใหญ่ใช้การสังเกต สถานการณ์จำลอง รายงานความรู้สึก เครื่องมือวัดจะใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบสถานการณ์หรือแบบวัดเจตคติ

2.2 ถ้าจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด และด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมด้วย การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากวัดผลงานตามจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วต้องวัดเน้นแต่ละขั้นตอนของทักษะกระบวนการที่มีอยู่ในจุดประสงค์นั้น หรือวัดการเรียนรู้และการนำทักษะกระบวนการไปใช้ วัดได้ดังนี้

2.2.1 วัดในสถานการณ์จริงหรือสังเกตผู้เรียนในสถานการณ์ปฏิบัติงานจริง โดยวัดตามขั้นตอนของกระบวนการตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 9 ด้วยวิธีการสังเกต สอบถาม การตรวจสอบการทำงาน และสรุปผลการทำงาน

2.2.2 วัดในสถานการณ์จำลอง หรือการมอบหมายงานให้ทำแล้วคิดตามการทำงานของผู้เรียน การมอบหมายงานโครงการให้ทำ หรือการแสดงบทบาทสมมติ สำหรับเด็ก ๆ จะเป็นตัวอย่าง การวัดวิธีนี้การวัดอาจเป็นรายบุคคล หรือให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มก็ได้

2.2.3 วัดจากการวางแผนของผู้เรียน การวัดวิธีนี้จะวัดได้โดยกำหนดสถานการณ์พร้อมทั้งเงื่อนไขให้กับผู้เรียน ผู้เรียนไม่ต้องลงมือปฏิบัติจริงเพียงแต่เสนอแผนให้ดูว่า เขาจะทำงานตามสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร นั่นคือ ผู้เรียนจะต้องวางแผนการปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ แล้วผู้สอนก็ตรวจสอบจากแผนปฏิบัติงานนั้น

การวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้	ขั้นของทักษะ	ลักษณะการวัด
ด้านความรู้ ความคิด หรือด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม	1 - 5	- วัดตามจุดประสงค์นั้น ๆ
ด้านการปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมถึงพฤติกรรม ด้านความรู้ ความคิด และด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม	1 - 9	- วัดแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ - วัดการเรียนรู้และการนำไปใช้

5. การรูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

การรูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน หมายถึง การสร้างสถานการณ์การเรี ยนที่ทึงปรารถนาในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกล้าที่จะทำกิจกรรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำลังดำเนินในชั้นเรียนเป็นความพยายามที่ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจและไม่ที่จะล้มเหลวหรืออยู่เฉย

พรตณี ชูทับ (2522) กล่าวว่า ครูในห้องเรียนเป็นแหล่งของสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เด็ก ๆ เป็นที่ควบคุมสิ่งเร้าในแง่ของความเข้มข้นมีความหมายและความแปลกใหม่ สิ่งที่ครูพูด คิด เขียน หรือมองเห็น ทุกสิ่งจะมีผลโดยตรงกับความสนใจของนักเรียนทุกคนการเปลี่ยนสิ่งเร้าจะก่อให้เกิดการตื่นตัว ท่าทางของครูล้วนเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจได้ทั้งสิ้น การจะทำให้เด็กเกิดความสนใจได้ทั้งสิ้น การจะทำให้เด็กเกิดความสนใจมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความเข้มข้นมีความหมายและความซับซ้อนของสิ่งเร้า ทฤษฎีที่จะทำให้เกิดแรงรูงใจครูเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

สุจิต เทียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2522) กล่าวว่า แรงรูงใจมี 2 ประเภท คือ

1. แรงรูงใจภายนอก คือ แรงรูงใจที่ครูเป็นผู้จัดขึ้น ได้แก่

- 1.1 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน บุคลิกภาพของครู
- 1.2 การนำเข้าสู่บทเรียน
- 1.3 การจัดกิจกรรมประกอบการเรียน

2. แรงรูงใจภายใน คือ แรงรูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ความกระตือรือร้น ความใคร่รู้ ใคร่เรียน ความรู้สึกอยากร่วมกิจกรรม อยากเอาชนะแสวงหาความรู้เอง

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525) ได้กล่าวถึงการเสริมกำลังใจว่า การเสริมกำลังใจในทางบวกจะเป็นสื่อช่วยให้นักเรียนทราบว่าสิ่งที่ตนแสดงออกไปนั้นถูกต้องก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และพยายามกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น วิธีเสริมกำลังใจมีดังนี้

1. การเสริมกำลังใจด้วยวาจา
2. การเสริมกำลังใจด้วยท่าทาง
3. การเสริมกำลังใจด้วยการให้นักเรียนมีส่วนร่วม
4. การเสริมกำลังใจโดยกลุ่มนักเรียน
5. การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัล

วรรคดี เทียบรอบ (2527) กล่าวถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจในวิชาพลศึกษาว่า การที่ครูสามารถหาวิธีสร้างแรงจูงใจที่ดีได้นั้น จะช่วยให้การเรียนการสอนของนักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสร้างแรงจูงใจอาจกระทำได้ด้วยวิธีต่อไปนี้

1. การสร้างความพอใจในการเรียนการฝึก
2. การจัดกิจกรรมให้เหมาะสม
3. วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ
4. การสร้างสภาพการณ์ที่ท้าทายต่อนักเรียน
5. การจัดการแข่งขัน
6. การจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อนักเรียน
7. การยกย่องในความสำเร็จ
8. การจัดกิจกรรมพิเศษส่งท้าย
9. หลีกเลี่ยงการเน้นแรงจูงใจมากเกินไป
10. การหลีกเลี่ยงความผิดหวัง

6. การมอบงานให้ปฏิบัติ

การมอบงานให้ปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบที่มีผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่ครูได้ทำการสอนไปแล้ว และใครจะทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ว่าสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วบังเกิดผลขึ้นในตัวผู้เรียนอย่างไร มากน้อยแค่ไหน

ภักธา วัชรินทร์พร (2524) ให้ข้อเสนอแนะในการมอบงานให้ปฏิบัติ ดังนี้

1. การมอบงานควรให้แจ่มแจ้งแน่นอน
2. ครูควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยและพื้นความรู้ของผู้เรียน
3. การมอบงานใหม่ควรติดต่อกับงานที่นักเรียนเคยทำ
4. ชี้แจงถึงงานที่มอบหมายให้นักเรียนทราบ
5. ได้รับความสนใจของนักเรียนให้มีต่องานนั้น
6. ครูควรเป็นผู้ตั้งปัญหาขึ้น และไม่ควรรายกเกินไป
7. ควรให้นักเรียนผู้โครงการองงานโดยละเอียดก่อน
8. ถ้าให้งานอย่างเดียวกันควรพิจารณาถึงคุณภาพของงานที่ทำ

9. ควรช่วยให้นักเรียนทำเพื่อผลงานมากกว่าหวังรางวัล
10. ควรคำนึงถึงวัยของเด็กด้วย
11. การมอบงานควรเหมาะสมกับเวลาที่เด็กมีอยู่
12. งานที่ทำได้ควรเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สมคิด ชิตประสงค์ (2521) ได้เสนอแนะวิธีการมอบงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนพลศึกษาดังต่อไปนี้

1. การพูดที่เป็นกันเองกับผู้เรียน การอธิบายและสาธิตควรดำเนินเป็นลำดับขั้น
2. เชิญนักเรียนมาลองทำดู
3. แยกนักเรียนไปทำกันเอง
4. ครูสังเกตเด็กแต่ละคนอย่างใกล้ชิด
5. เมื่อเด็กทำได้แล้วครูก็ให้งานแก่เด็กทำต่อไป
6. การเดินดูเด็กก็สามารถแก้ไขได้
7. เด็กที่ยังทำไม่ได้ดี ครูควรแยกฝึกตามมุม

ในการมอบงานให้ผู้เรียนปฏิบัติและให้เกิดผลดี ครูควรมีการเตรียมงานที่จะให้ผู้เรียน ปฏิบัติล่วงหน้าว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร มีสาระสำคัญอย่างไร และควรคำนึงถึงความแตกต่าง ของผู้เรียนในด้านความสามารถ อายุ และเวลา

7. การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง ความเคยชินในการประพฤติดีอย่างใดอย่างหนึ่ง และ จริยธรรม (Ethice) หมายถึง มาตรการของความประพฤติ หรือพฤติกรรมที่มีในธรรมเข้าแทรกแซง นั่นคือ ต้องมีความสำนึกและมีการตัดสินใจ (กิ่งติ บุญเชื้อ , 2528) กิจกรรมพลศึกษาเป็น แบบฝึกและเป็นสนามทดสอบคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากนักเรียน มีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่ง พฤติกรรมอันเป็นธรรมชาตินิสัยของตน ให้ผู้สอนสังเกตเห็นได้ หลายด้าน ดังนั้นผู้สอนจึงสามารถที่จะแก้ไขพฤติกรรมบางอย่าง หรือสร้างเสริมคุณลักษณะ บางอย่างให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้

วอร์คส์ เทียร์รอป (2527) กล่าวว่า "วิชาพลศึกษาที่มีการบริหาร การควบคุมที่ดีโดยครูที่มีความรู้ความสามารถ จะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะปลูกฝังคุณลักษณะ และคุณธรรมต่าง ๆ ในตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี" ฉะนั้น ถ้าต้องการให้คุณลักษณะและคุณธรรมเหล่านี้ได้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนอย่างแท้จริงครูควรที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ซึ่ง ซิงเกอร์ (Singer, 1974) ได้แยกประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

1. การปฏิบัติตน (Conduct) คือ การแสดงตนให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเป็นผู้ที่มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามระเบียบและรักษากฎอื่น ๆ

2. อารมณ์มั่นคง (Emotional Stability) คือ เป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ยอมรับคำตัดสินในขณะเล่นกีฬา แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ (maturity) เหมาะสมกับอายุและระดับชั้น

3. ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interpersonal Relationship) คือ เป็นผู้ที่มีความร่วมมือในกิจกรรมการเล่นทั้งในและนอกเวลาเรียนวิชาพลศึกษา เห็นคุณค่าและความหมายของการแข่งขัน เห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมเล่น รวมทั้งผู้เล่นอื่นที่มีความสามารถแตกต่างกัน

4. การสนองความปรารถนาตนเอง (Self-Fulfillment) คือ ความเข้าใจในความจำกัดของสมรรถภาพหรือทักษะของตนเองมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และมีส่วนร่วมในการเล่นให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

๘. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดผลเป็นกระบวนการหาปริมาณของการพัฒนา หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง และการประเมินผลนั้นเป็นการนำผลหรือปริมาณที่เราวัดได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานอย่างอื่นที่มีลักษณะเดียวกันนั้นดูว่าดีหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ เป็นการหาคุณภาพของผลหรือปริมาณที่ได้จากการวัดด้วยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะได้มาจากค่านิยมของสังคม หรือความเห็นของบุคคลส่วนมากก็ได้ (วอร์คส์ เทียร์รอป , 2527)

วิธียา บุญชัย (2529) ได้เสนอแนวคิด เกี่ยวกับการประเมินผลทางพลศึกษาอันจะเป็นองค์ประกอบในการให้คะแนนในวิชาพลศึกษา ได้แก่

1. การพัฒนาด้านการเคลื่อนไหว
2. การพัฒนาด้านสติปัญญา
3. การพัฒนาด้านพฤติกรรมสังคม

การให้คะแนนในวิชาพลศึกษาควรมีหลักการ ดังนี้

1. ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นสำคัญ
2. ควรสอดคล้องกับวิชาอื่น
3. ควรสอดคล้องกับนโยบายการบริหารในโรงเรียน
4. ควรคำนึงวัตถุประสงค์หลาย ๆ ข้อ
5. ควรสัมพันธ์โดยใกล้ชิดกับประสบการณ์ที่ได้รับอย่างแท้จริงในชีวิต

นอกจากนี้ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ยังได้เสนอแนะหลักการในการให้คะแนนในวิชาพลศึกษาไว้ดังนี้

1. คะแนนควรจะเป็นดัชนีของการพัฒนาการของนักเรียนอันเนื่องจากการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษา
2. ข้อควรพิจารณาในการให้คะแนนในพฤติกรรมแต่ละด้านควรเป็นดังนี้
 - 2.1 ทักษะรองการกีฬาหรือกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งทักษะส่วนบุคคลและความสามารถในการที่จะนำทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในสภาพการเล่นจริง ควรให้คะแนนประมาณ ร้อยละ 20-25
 - 2.2 สมรรถภาพทางด้านร่างกาย ควรให้คะแนนประมาณร้อยละ 20-25
 - 2.3 ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งหมายถึงความรู้และความเข้าใจในด้านวิธีการเล่นกฎระเบียบต่าง ๆ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาพลศึกษา ควรให้คะแนนประมาณร้อยละ 10-20
 - 2.4 ทักษะที่มีต่อวิชาพลศึกษา ซึ่งควรจะเห็นได้จากพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาในขณะที่เรียนวิชาพลศึกษา เช่น การมาเรียนตรงเวลา ความสนใจในการเรียนหรืออื่น ๆ ที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันนี้ ควรให้คะแนนร้อยละ 10-20

2.5 คุณลักษณะประจำตัว เช่น การมีน้ำใจมักกีฬา การเป็นผู้เด่นและผู้ถูกกีฬาที่ดี การเชื่อฟังและยอมรับคำตัดสินหรืออื่นๆ ที่นักเขียนแสดงออกในขณะเรียนวิชาพลศึกษา ควรให้คะแนนร้อยละ 10-20

3. ครูควรชี้แจงเกณฑ์และชี้ตราส่วนการให้คะแนนในแต่ละด้านต่างๆ ให้นักเรียนได้ทราบและเข้าใจโดยชัดเจน

4. การให้คะแนนพฤติกรรมบางด้าน เช่น ด้านทัศนคติที่มีต่อวิชาพลศึกษา ด้านคุณลักษณะประจำตัว หรืออื่นๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นอัตนัยมากครูควรแยกแยะส่วนประกอบที่สำคัญเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน และควรแยกความสัมพันธ์ทางด้านส่วนตัวระหว่างครูและนักเรียนจากการให้คะแนนให้ได้โดยเด็ดขาด

5. ในการให้คะแนนควรเป็นการให้คะแนนที่ได้จากการสังเกตตลอดเวลาเรียนทั้งภาคหรือปีการศึกษาโดยคิดอัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาค 8 ส่วน และคะแนนปลายภาค 2 ส่วน ใน 10 ส่วน ซึ่งหมายความว่า ให้คะแนนระหว่างภาค 8 ส่วนและคะแนนในปลายภาค ร้อยละ 20

6. ครูพลศึกษาควรจะได้ทำการประเมินผลการเรียนในทุกๆ ด้าน คือ ทางด้านความรู้ ทัศนคติ คุณลักษณะประจำตัว ทักษะและสมรรถภาพทางด้านร่างกายทุก ๆ ครั้งที่ทำ การประเมินผลทั้งในระหว่างภาคและปลายภาคเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการสอนวิชาพลศึกษาที่วางไว้ และถูกต้องตามหลักปรัชญาทางพลศึกษาในโรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สาขาวิชาการศึกษาก้าวไป

กุดดี เอื่องเดช (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนรองครูด้านการเตรียมการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอน" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนภาษาไวยากรณ์ระดับประถมศึกษาจังหวัด ราชบุรี จำนวน 40 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูที่มีเพศ ภูมิ ประสิทธิภาพในการสอนระดับชั้นที่สอน และสังกัดของโรงเรียนที่ต่างกันไม่มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และการใช้อุปกรณ์การสอนทั้งสองด้านอยู่ในเกณฑ์มาก

นงา บุรณีย์ (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนด้านการรู้อใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดโรงเรียนกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2517 จำนวน 51 คน พบว่า

1. ปริมาณการสอนด้านการรู้อใจ ครูจะใช้ต่างกัน พฤติกรรมที่ครูใช้สอนมากคือ ประเภทนำเทคนิค ขบวนการและวิธีสอนแบบต่าง ๆ และที่ใช้ใ้้น้อยที่สุด คือ การยอมรับ หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้

2. ปริมาณการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูจะใช้ปริมาณต่างกัน พฤติกรรมที่ครูใช้มาก คือ พฤติกรรมที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนตอบส่วนพฤติกรรมที่ครูใ้้น้อยที่สุด คือ พฤติกรรมที่นักเรียนเป็นผู้ริเริ่ม

3. ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาจะมีพฤติกรรมการสอนด้านการรู้อใจมากกว่าครูมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ครูเพศหญิงมีพฤติกรรมการสอนด้านการรู้อใจมากกว่าครูเพศชาย ส่วนครูที่มีภูมิต่างกันและมีประสิทธิภาพในการสอน ต่างกันไม่มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ปีนวดี จิระนานุรักษ์ (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" โดยการส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทุกระดับ จำนวน 960 คน เป็นผู้ประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะรีดิวซ์ค่าประมาณค่า 5 ช่วง ซึ่งได้แปลง

มาจากเครื่องมือศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้เชี่ยวชาญ และพิสัยผลการสอนของมหาวิทยาลัย
สแตนฟอร์ด (Stanford) ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอน
ทั่วไปในแต่ละด้านเป็นปริมาณที่แตกต่างกัน พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ส่วนมากสูงกว่า
เกณฑ์ปานกลาง พฤติกรรมการสอนที่มีปริมาณมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และที่มี
ปริมาณน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้การสอน

2. ผลการประเมินพฤติกรรมการสอนทั่วไปรองอาจารย์โดยนิสิตเป็นผู้ประเมินจะแตกต่างกัน
ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิต และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต
แต่จะไม่ขึ้นกับเพศ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคยหรือไม่เคยประกอบอาชีพครูมาก่อน

3. อาจารย์ทุกภาควิชาใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมาก
ที่สุด และวิธีสอนที่ใช้รองลงมา คือ การสอนแบบบรรยายเพียงฝ่ายเดียว

สมนึก ภุชยิธยานี (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมด้านการประเมินผลในการสอน
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร" มีความ
มุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านการประเมินผลการสอนแยกตาม เพศ จุด
ประสบการณ์การสอนและวิชาที่สอน ประชากรเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัยของรัฐ กรุงเทพมหานคร ที่ทำการสอนมัธยมศึกษา และคณิตศาสตร์ในระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น 5 โรงเรียน จำนวน 41 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการประเมินผล
การสอน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกเป็นประเภทพฤติกรรม ครูประเมินผลโดยใช้เทคนิค
กระบวนการต่าง ๆ มากที่สุด และประเมินผลจากคำถามของนักเรียนประเภทความรู้ความจำน้อย
ที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ครูใช้วิธีถามแล้วให้นักเรียนตอบพร้อมกันน้อยที่สุด ใช้การ
ประเมินผลโดยการทดสอบนักเรียนในช่วงเวลาที่สอนน้อยที่สุดและพฤติกรรมด้านการประเมินผลของ
ครูนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับ เพศ จุด ประสบการณ์การสอน และวิชาที่สอน

สมศักดิ์ ทางทอง (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับการควบคุม
วินัยและการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเรียนของนักศึกษา กสอนในวิทยาลัยครูจันทบุรี มีจุดมุ่ง
หมายเพื่อศึกษาปริมาณและเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมวินัยและการส่งเสริม
พฤติกรรมทางการเรียนของนักศึกษา กสอนภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2518 ของวิทยาลัยครู
จันทบุรี ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง

จำนวน 54 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมวินัยและการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเขียน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามี กสอนใช้พฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านเป็นปริมาณต่างกัน ดังนี้ พฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมวินัยที่ใช้มากที่สุดคือการว่ากล่าวตักเตือนนักเรียน และที่ใช้ น้อยที่สุด คือ การใช้คำพูดกระทบกระเทือนนักเรียน สำหรับพฤติกรรมการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเขียนที่ใช้มากที่สุดคือ การยอมรับคำตอบของนักเรียน และที่ใช้ น้อยที่สุด คือการพูดถึงความยากของเนื้อหาบทเรียน นอกจากนี้พบว่า นักศึกษามีระดับการศึกษาต่างกันและที่สอนวิชาต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษามีปัญหาทางด้านส่วนตัวต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนด้านการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จรีษา สิงคณิกา (2520) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ พบว่า จำแนกได้ 5 ตัว คือ ลักษณะของอาจารย์ ทักษะการสอน ความสัมพันธ์ของอาจารย์ - นิสิต การใช้อุปกรณ์ วิธีสอน วัสดุอุปกรณ์ การวัดผล ทักษะติดต่อวิชาที่สอนและผู้นำ

ลดารัตน์ ขณณพทา (2520) ทำการศึกษาตัวประกอบที่มีเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการสอนระดับอุดมศึกษา สาขานิติศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวประกอบที่มีเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการสอนมี 6 ตัว คือ อุปกรณ์การสอน บุคลิกลักษณะของอาจารย์ วิธีการสอน คำบรรยาย ทักษะของอาจารย์ต่อนิสิต และทักษะการสอน โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละตัวประกอบ เช่น ในด้านวิธีการสอน ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นของนิสิต การรับฟัง คำตอบของนิสิตอยู่เสมอ ตกเถียงปัญหา การนำเข้าสู่บทเรียนและบอกวัตถุประสงค์ของการสอน แต่ละวิชา ในด้านบุคลิกของอาจารย์ต่อนิสิต ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ การพอใจในผลการเรียนของนิสิต คำชม คำวิจารณ์ของอาจารย์ บุคลิกภาพท่าทางของอาจารย์ที่แสดงต่อนิสิต การช่วยเหลือนิสิตทั้งด้านวิชาการและกิจกรรรม การให้การบ้านและแบบฝึกหัด และการให้ความเป็นกันเองกับนิสิต และในด้านทักษะการสอนประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ การแบ่งเวลาในแต่ละเรื่องได้อย่างเหมาะสม การยกตัวอย่างได้อย่างชัดเจนตรงเนื้อเรื่องวิชา การปรับปรุงเนื้อเรื่องวิชาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ การเตรียมการสอนทุกครั้ง และการตอบคำถามได้อย่างแจ่มแจ้ง

มนัส ภาคภูมิ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนด้านการรู้อใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีฯ" โดยการส่งแบบสอบถามไปยังครูที่สอนในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 27 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านการรู้อใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครูกับนักเรียนมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา อย่างไรก็ตาม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูผู้สอนที่มีอยู่ประมาณการณในการสอน สภาพสมรส และอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน พฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการสอนด้านการรู้อใจที่ใช้มากที่สุดคือการยอมรับหรือนำความคิดเห็นของผู้เรียนมาใช้และพฤติกรรมที่ใช้ น้อยที่สุด คือ การลงโทษ ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ใช้มากที่สุดคือ ผู้เรียนเป็นผู้ตอบรับ และที่ใช้ น้อยที่สุดคือ ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่ม

สุวรรณา แดงยากร (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ของครูมัธยมศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 230 คน และผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 230 คน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะที่พึงปรารถนาที่ครู นักเรียน และผู้ปกครองเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับครู คือ ครูควรมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพ เสียงดังชัดเจน พูดจาสุภาพ มีลักษณะเป็นผู้นำตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักควบคุมอารมณ์ มีเหตุผล รักและศรัทธาในอาชีพครู เชื่อมใสในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสามัคคี และมีความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีคือ ครูควรมีความยุติธรรม ตั้งใจสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน รู้จักรับอารมณ์เป็นผู้มีความรอบรู้ดี มีเหตุผลและแต่งกายสุภาพ

ประสงค์ แสงแก้ว (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง ตามทัศนคติและความคาดหวังของนักศึกษา" โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา จำนวน 610 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นอันดับสูง ด้านการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นอันดับรองลงมา และด้านการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับเป็นอันดับสุดท้าย

2. นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติมเป็นอันดับสูง ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเป็นอันดับกลาง

3. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนคติของนักศึกษา แตกต่างกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษาที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างจากนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

5. นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน

และในปีเดียวกัน วันทนีย์ รุศิธ (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก" ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์ในวิทยาลัยครูส่วนรวมมีพฤติกรรมการสอนทั่วไปในแต่ละด้านเป็นปริมาณต่างกัน และสูงมากสูงกว่าเกณฑ์ปานกลาง พฤติกรรมที่ดีที่สุดคือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว สำหรับด้านที่มีพฤติกรรมน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

2. เมื่อแยกพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา พบว่า ส่วนมากได้ผลสอดคล้องใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาเป็นส่วนใหญ่

3. วิธีสอนที่อาจารย์แทบทุกสาขาวิชาใช้มากที่สุด คือ วิธีการสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมภายหลัง

ไพโรจน์ ตีรณานากุลและคณะ (2522) ได้วิเคราะห์ลักษณะการสอนวิชาจิตวิทยาในระดับอุดมศึกษาโดยนำวิธีการของแฟลนเดอร์, โรเบิร์ตและเบคเกอร์ (Flanders, Roberts & Becker) มาสร้างเครื่องมือการสังเกตพฤติกรรมการสอนขึ้นเรียกเครื่องมือนี้ว่า

“ตารางวินิจฉัย รูปแบบการสอนวิชาวิศวกรรม (A Diagnostic Device for Engineering Subjects Teaching Style หรือ DDTS) พฤติกรรมการสอนที่กำหนดขึ้นมี 18 หัวข้อ คือ การมอบหมาย การแนะนำเป็นรายบุคคล การอภิปรายร่วม การปฏิบัติงานในห้อง การอธิบายตามบทการ สาธิตการบรรยายความ การบรรยายจากภาพ การเขียนไปพูดไป การวาดไปพูดไป อาจารย์ถาม นักศึกษาตอบ นักศึกษาถาม นักศึกษาพูด อาจารย์ตอบ การเขียนหนังสือ การวาดภาพการแสดง ตัวอย่างและความสับสน ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมการสอน ผู้สอนทั้งหมดใช้วิธีสอนแบบบรรยาย สาธิต ถามตอบ และอธิบายตาม จากแบบสอบถาม พบว่า ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบปรากฏการณ์เป็นวิธีสอนหลักร้อยละ 95.32 จากการศึกษาครั้งนี้เช่นเดียวกัน คือ ใช้วิธีสอนแบบปรากฏการณ์เป็นหลักรองลงมา คือ อธิบายตาม เอกสารคำสอน (Sheet) สำหรับวิธีสอนแบบบรรยาย ผู้สอนใช้วิธีการอธิบายข้อเท็จจริง ปัญหา หรืออธิบายความ สัมพันธ์ต่าง ๆ และยกตัวอย่างให้เห็นจริง

วงศ์ชัย ภูมิระวี (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา กับวิทยาลัยครูสงขลาตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษา” โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ทั้งสองสถาบัน จำนวน 40 คน และนักศึกษาทั้งสองสถาบัน จำนวน 461 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อาจารย์ทั้งสองสถาบันมีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของพฤติกรรมต่อประสิทธิภาพของการสอนวิชาเอกภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิชาการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรม แต่วิชาเอกภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันเล็กน้อยร้อยละ 5.8 ของพฤติกรรมรวมทั้งหมด
2. อาจารย์ทั้งสองสถาบันประเมินเกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์เองที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักศึกษาทั้งสองสถาบันมีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของพฤติกรรมต่อประสิทธิภาพของการสอนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรมในวิชาการศึกษา มีความแตกต่างกันร้อยละ 32.5
4. นักศึกษาทั้งสองสถาบัน มีความเห็นเกี่ยวกับความถี่ของพฤติกรรมของอาจารย์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรม ในวิชาเอกวิทยาศาสตร์ และวิชาการศึกษา มีความเห็นแตกต่างกันร้อยละ 27.5 ในวิชาเอกภาษาอังกฤษ และวิชาเอกคณิตศาสตร์ ส่วนวิชาเอกภาษาไทยมีความเห็นแตกต่างกันร้อยละ 2.5 ของพฤติกรรมทั้งหมด

6. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของการสอนที่อาจารย์ได้กระทำในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกพฤติกรรม ในวิชาเอกวิทยาศาสตร์ แต่มีความแตกต่างกันร้อยละ 28.75 ในวิชาเอกภาษาไทย

7. อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของการสอนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอน ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกพฤติกรรม ในวิชาเอกคณิตศาสตร์ นอกจากนี้มีความเห็นต่างกันเฉลี่ยร้อยละ 10.6

8. อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา ประเมินเกี่ยวกับความถี่ของการสอนของอาจารย์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกพฤติกรรม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษากิจกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู" โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างวิทยาลัยครู 6 กลุ่ม 9 วิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและผู้บริหารต่างก็ประเมินการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูว่า คุณภาพอยู่ในขั้นดี และมีความเห็นใกล้เคียงกันว่า อาจารย์ผู้สอนกระทำกิจกรรมการสอนบ่อยครั้งมาก ในเรื่องการเตรียมการสอนล่วงหน้า มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาและผู้บริหารพบว่า อาจารย์ให้น้ำหนักคะแนนมากกว่านักศึกษาและผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อยู่สุร ทาโช (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ศึกษากิจกรรมการสอนภาษาไทยของอาจารย์ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ภาษาไทยจำนวน 23 คน นักศึกษา วิทยาลัยครูจำนวน 1,673 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในทางบวกมากกว่าทางลบ และข้อที่นักศึกษาประเมินในทางบวกสุด ได้แก่ ความยุติธรรม การเตรียมเนื้อหาและมีความรู้ในวิชาที่สอน การเปรียบเทียบและยกตัวอย่างในการ

อธิบาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนการอธิบายให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเพื่อมอบงานให้ทำการใช้กระดานดำประกอบการสอนอย่างเหมาะสม การให้ความไว้วางใจผู้เรียน และการชักชวนผู้เรียนในขณะสอนแต่พฤติกรรมในเรื่องการตรวจใบโคะบนผลงานทันที นักศึกษาประเมินในทางลบ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน" กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่สอนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จากทุกเขตการศึกษา จำนวน 582 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในห้องเรียนที่ใช้วิจัยผ่านวีเนลการวิจัยพบว่า ครูประมาณร้อยละ 85 มีพฤติกรรมการปลูกฝังจริยธรรมที่ดี พฤติกรรมของครูไม่เหมาะสมส่วนใหญ่จะเป็นด้านตรงต่อเวลาและการแต่งกาย ซึ่งผลในครูผู้ชายจะมากกว่าครูผู้หญิงและครูมีวุฒิต่ำกว่าครูที่มีวุฒิตั้ง ในด้านการปรับแก้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน พบว่าครูมีการปรับแก้ประมาณร้อยละ 26 สำหรับวิธีการที่ครูใช้ในการปลูกฝังจริยธรรม คือ วิธีกำราบกแนะนำ ๘๖.๖๖ จริยธรรมที่ครูปลูกฝังนั้น ด้านความรับผิดชอบและระเบียบวินัยมากที่สุดคือ รับผิดชอบ 63.23 และร้อยละ 48.58 ตามลำดับ

เพ็ญศรี สุทธิสุวรรณ (2525) ได้ศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกครูศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษารชั้นสูง และปริญญาตรีของวิทยาลัยครู" มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาปริมาณการใช้พฤติกรรมการสอน ด้านคือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านคุณภาพการพูดภาษาและเสียงด้านการเตรียมการสอนและเนื้อหา ด้านแรงจูงใจ และการเสริมแรงทางการเรียน ด้านการกำหนดงาน ด้านการอภิปราย และด้านลักษณะทางอาชีพของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกครูศึกษาในวิทยาลัยครูที่เมธีวิชาเอกครูศึกษาถึงปริญญาตรีและเพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามตัวแปรทาง เพศ วุฒิทางการศึกษา และประเภทการดำเนินการสอนที่แตกต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนทั่วไป ประชากรที่ใช้เป็นอาจารย์ที่สอนวิชาเอกครูศึกษา จำนวน 30 คน และเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ของระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษารชั้นสูงและระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูนครปฐมและวิทยาลัยครูยะลา รวมทั้งสิ้น 147 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนเอกครูศึกษาใช้พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวมากที่สุด และพฤติกรรมที่ใช้บ่อยที่สุดได้แก่ ด้านการประเมินผลการสอน และการเรียนสำหรับนักเรียนประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกครูศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ชาย และอาจารย์หญิงแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีไม่มีความ แตกต่างกัน

นิโบลต นิมกิ่งรัตน์ และดร.น. หาญตระกูล (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" โดยใช้แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนทั่วไป สำหรับพฤติกรรมการสอนจากอาจารย์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน นักศึกษาที่เรียนอยู่กับอาจารย์ในกลุ่มดังกล่าว จำนวน 1,778 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์โดยส่วนรวมมีพฤติกรรมการสอนทั่วไปแต่ระดับต่างกัน และส่วนมากจะสูงกว่าเกณฑ์ปานกลาง คือ มีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมด้านคุณภาพภาษาและเสียง ส่วนพฤติกรรมที่มีปริมาณน้อยที่สุดและมีปริมาณต่ำกว่าเกณฑ์ปานกลางทุกภาควิชา คือ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน สำหรับผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ทางอาชีพครูกับนักศึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางอาชีพครู ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญ .01 ส่วนการสำรวจเกี่ยวกับการใช้วิธีสอนของอาจารย์พบว่า โดยส่วนรวมแล้วใช้แบบบรรยายและมีโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือวิธีสอนแบบบรรยายฝ่ายเดียว ส่วนนักศึกษาต้องการให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบและแบบทางสำคัญ และให้ผู้เรียนไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือวิธีสอนแบบกำหนดปัญหาขึ้นแล้วช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาวิธีสอนให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติ และวิธีสอนแบบอภิปราย ทฤษฎี หรือกฎเกณฑ์ก่อนแล้วจึงอธิบายให้เข้าใจแล้วแต่วิธีนำไปใช้ภายหลัง

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีความสำคัญต่อผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาได้แก่

1. รุงใจและสร้างความสนใจของนิสิตนักศึกษาให้อยากเรียน
2. มีความรู้ในวิชาที่สอนสอนได้ดีเข้าใจง่ายไม่มีวิธีตีความ
3. กระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดความคิดเป็นของตัวเอง
4. มีความยุติธรรมในการวัดผล วัดผลบ่อยครั้ง
5. ใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี
6. ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยฉับพลัน
7. ให้ความสนใจ ชมเชย และให้กำลังใจแก่นิสิตนักศึกษา

ในปีเดียวกัน ประชุม ผงผ่าน (2526) ได้วิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนวิชาชีวเคมีของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของนักศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นนักศึกษารองวิชาของวิทยาลัยครูระดับป.กศ. สูง และค.บ.จำนวน 718 คน พบว่า อาจารย์มีพฤติกรรมการสอนวิชาชีวเคมี ด้านการจัดเตรียมการสอนมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมวินัยในการเรียน และด้านการเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน ส่วนพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้อยู่ในเกณฑ์น้อยได้แก่ พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนและด้านการนำหรือมุดย้อนกลับ (Feed Back)

ทองสุข รวยสูงเนิน (2527) ได้ทำการศึกษา "พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสุรินทร์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสุรินทร์ในเรื่องการใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนพร้อมทั้งเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ประชากรเป็นครูสอนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2525 ซึ่งกักสำนักงานเขตประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีการสอน และเทคนิคการสอน วิธีการสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือ บอก อธิบายหรือบรรยายวิธีการสอนที่ครูไม่ปฏิบัติเลยคือ วิธีการจัดสถานการณ์จำลอง เทคนิคการสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุด คือ ครอบ อธิบาย หรือบรรยายเป็นรายละเอียดก่อนแล้วสรุปเป็นเกณฑ์ ใช้จำนวนภาษาเฉพาะสมกับวัย ใช้คำถามแสดงความคิดเห็น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติจริงทุกคน พฤติกรรมการสอนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ การนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนา

วรรณภา ปุรณ์โชติ (2528) ได้สรุปว่า การเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์มุ่งพัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ ความคิด ตลอดจนมีทัศนคติที่พึงประสงค์ การเรียนการสอนที่จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ อาจารย์ผู้สอนต้องมีความสามารถในการสอนและนิสิต นักศึกษาคงมีความสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ การใช้บัตรคำ โดยมีการเตรียมสื่อไว้พร้อมและสื่อมีขนาดเหมาะสมชัดเจน ผลการเปรียบเทียบ

พฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 พฤติกรรม คือ ด้านการใช้เทคนิคการสอนไม่ผู้เรียนๆ ด้วยตนเอง และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

กร์ณย์ เสงพานิช (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา" ซึ่งก็ดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 ตามการรับรู้ ของตนเอง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาตามการรับรู้ ของตนเอง และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิทางการศึกษาและสถานภาพ ทางเศรษฐกิจ ประชากรที่ใช้เป็นครู ประถมศึกษา ซึ่งก็ดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ เขตการศึกษา 8 จำนวน 346 คน โดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมการสอน 6 พฤติกรรมด้วยกัน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากในด้านต่างๆ คือ ด้านวิชาการ จะเข้าอบรม หรือสัมมนาทางวิชาการทุกครั้งถ้ามีโอกาส ด้านเทคนิคการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน ด้านคุณธรรม ซื่อสัตย์ในความสัมพันธ์ด้านบุคลิกภาพ มีไมตรี ต่อนักเรียนและบุคคลทั่วไปและตรงไปตรงมาเปิดเผยใจกว้าง ด้านคุณลักษณะเฉพาะ ในการสอน มีการส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกต่างๆ ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความจริงใจต่อทุกคนโดยเฉพาะนักเรียน และเพื่อนครูเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนเฉลี่ยรวมทุกด้าน พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน และครูที่มีเพศ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิทางการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน .01

ชะโนะย สงวนทรัพย์ (2529) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูดีเด่น" ซึ่งก็ดสำนักงานการประถมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอน ของครูดีเด่นคือ พฤติกรรมที่เชื่ออำนาจต่อการสอน ประกอบไปด้วยด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม ด้านคุณลักษณะทั่วไป ด้านคุณลักษณะเฉพาะในการสอน และด้านมนุษยสัมพันธ์ และพฤติกรรมเกี่ยวกับเทคนิค การสอนประกอบด้วยรายการพฤติกรรมด้านการ เตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการวัดผลและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูดีเด่นคณิตศาสตร์และครูดีเด่น ภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2528 จังหวัดชลบุรี จำนวน 12 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสังเกตพฤติกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ครูดีเด่นปฏิบัติพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านคุณธรรม ด้านคุณลักษณะเฉพาะในการสอน ด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณลักษณะทั่วไป และครูดีเด่นปฏิบัติพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ จากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการดำเนินการสอน

ดีเรก สุรสุณีย์ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอน คณิตศาสตร์ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการใช้วิธีสอน การใช้เทคนิคการสอน การแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีความหมายของครู การใช้สื่อการสอนและพฤติกรรมของนักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมของครูกลุ่มตัวอย่าง 33 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจาก 34 โรงเรียนๆ ละ 1 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้วิธีสอน ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด
2. การใช้เทคนิคการสอน ครูยกตัวอย่างด้วยใจที่ตนเองมากที่สุด คำถามที่ครูใช้มากที่สุด เป็นคำถามที่ให้นักเรียนพิจารณา เทคนิคการใช้แบบฝึกหัดครูใช้แบบฝึกหัดในหนังสือเลือกบางข้อให้นักเรียนทำ ให้ทำจำนวนข้อเท่ากันทุกคน โดยให้ทำในห้องเรียน ครูอธิบาย แนะนำวิธีการทำแบบฝึกหัดให้นักเรียนฟังครูตรวจแบบฝึกหัดและอธิบายบางข้อที่นักเรียนสงสัย
3. การแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีความหมายของครู คือ ครูแสดงอาการยอมรับนักเรียน แนะนำวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง
4. การใช้สื่อการเรียนการสอน ครูใช้กระดาษคำและรหัสค
5. พฤติกรรมในห้องเรียนของนักเรียน นักเรียนสนใจคำถามของครู นักเรียนตอบอย่างใส่ใจ ก้าวครู

พันศักดิ์ พลสารักษ์ (2532) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยอีสานได้ 9 ด้าน คือ ด้านลักษณะส่วนตัวผู้เรียนผู้สอน ภาษาและเสียง การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหา การร้องใจ การประเมินผล ความมีวินัย ปฏิสัมพันธ์และด้านการกำหนดงาน โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสำรวจพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนตัวของ อาจารย์แต่ละรายเรียบร้อยมาก แต่ขาดความมีอารมณ์ขัน และความเป็นกันเอง การเตรียม การสอนมีการกำหนดการเรียนและรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาอย่างชัดเจน มีการวางแผนการเรียนการสอนส่วนกันระหว่างผู้เรียนผู้สอนน้อย ขาดการติดตาม อาจารย์เข้าสอนทำเป็นครั้งคราว และมีการติดตามงานที่มอบหมายน้อย ส่วนด้านปัญหาการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ไม่ พอสเพียงพอและขาดอาจารย์ที่สอนโดยตรง อาคารสถานที่ห้องเรียนและห้องซ้อมไม่เหมาะสมกับการ เรียนการสอน นักศึกษามีพื้นฐานทางดนตรีน้อย นักศึกษาราดความรับผิดชอบและเอาใจใส่ ในการเรียน การฝึกซ้อม

สมคิด อยู่แก้ว (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของ ครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ระดับการศึกษา 5" มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษานำความรู้เกี่ยวกับทักษะกระบวนการในการสอนการใช้ทักษะกระบวนการ ในการสอน และปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ระดับการศึกษา 5 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร 27 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 27 ห้องเรียน ตัวอย่างประชากรครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 คน ที่ใช้ในการสังเกตการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกตการสอน และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

1. ในด้านความรู้เกี่ยวกับทักษะกระบวนการในการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ครูแสดงความรู้โดยการ ศึกษาค้นคว้าหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ จากกรมวิชาการด้วยตนเอง

2. ในด้านการใช้ทักษะกระบวนการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูผู้สอนส่วนมากใช้เทคนิควิธีการสอนโดยการใช้คำถามและการสอนด้วย กระบวนการกลุ่ม การใช้ทักษะกระบวนการในการสอนแต่ละชั้น ครูผู้สอนทั้งหมดใช้ทักษะ กระบวนการในการสอนชั้นที่ 1 ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น และชั้นที่ 6 การปฏิบัติด้วย

ความเป็นมาทุกครั้งในการสอน และปฏิบัติในขั้นที่ 4 การประเมินและตัดสินใจทางเลือกน้อยที่สุด สำหรับพฤติกรรมการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนครบกระบวนการทั้ง 9 ชั้น ครูผู้สอนส่วนมาก ไม่สามารถใช้ทักษะกระบวนการในการสอนในแต่ละครั้งของการสอนหรือในแต่ละ 1 หน่วยย่อย การเขียน แต่สามารถสอนได้ครบกระบวนการเมื่อจบ 1 หน่วยการเรียนรู้

3. ในด้านปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริม ประสิทธิภาพชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น เช่น ปัญหาที่ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสิทธิภาพชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขาดโอกาสในการ เข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสิทธิภาพชีวิต โดยตรง เอกสารความรู้เกี่ยวกับการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนที่ได้รับจากกรมวิชาการ ไม่เพียงพอ และสื่อที่ใช้ประกอบการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนไม่เพียงพอ

ศุภาพิชญ์ อาศวนิชย์พันธ์ (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยที่พึงปรารถนาของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 1" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนภาษาไทยที่พึงปรารถนาของครูภาษาไทย ในด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการควบคุมชั้นเรียน ตามการรับรู้ของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยและนักเรียนรับรู้ว่าการสอนด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการควบคุมชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมการสอนที่ปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับมาก และพบว่า การรับรู้ของครูภาษาไทยดีเด่นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนเมื่อที่ปรารถนาให้เกิดขึ้นส่วนใหญ่สอดคล้องกับการรับรู้ของครูภาษาไทยและนักเรียน

สาขาพลศึกษา

ภาณิต ปิณฑาส (2522) ได้ศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของครูพลศึกษา ที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" พบว่าคุณลักษณะของครูพลศึกษา ที่พึงปรารถนามีประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

1. ด้านการสอน ควรมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพลศึกษา และรู้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
2. ด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิต ควรีสุขภาพทางกายและทางจิตดี
3. ด้านวิชาการ ควรมีความรู้ในเรื่องอันตรายที่จะเกิดจากการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษาและการป้องกันโรคติดต่อ
4. ด้านบุคลิกภาพ ควรควบคุมอารมณ์ได้
5. ด้านคุณธรรม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี มีความร่วมมือในกิจกรรมพลศึกษา
7. ด้านการอบรม การปกครอง ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
8. ด้านการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย ควรยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
9. ด้านความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง ควรมีความภูมิใจในวิชาชีพ
10. ด้านความสามารถทางกีฬา สามารถสอนกิจกรรมพลศึกษาได้หลายอย่าง

ชาญชัย เอื้อทรง (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีสมรรถภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารวิทยาลัยครู จำนวน 180 คน อาจารย์ทั่วไป จำนวน 283 คน อาจารย์พลศึกษา จำนวน 72 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพทางการปฏิบัติงานทุกด้าน เวียงความตามลำดับดังนี้ ด้านการปฏิบัติงานด้านพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสอนและการประเมินผล การจัดการแข่งขันกีฬา การปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา การจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก และการปฏิบัติหน้าที่พิเศษ

2. อาจารย์วิชาการทั่วไปมีความคิดเห็นว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานทุกด้าน คือ การปฏิบัติงานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ การสอน และการประเมินผล การปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา การจัดการแข่งขันกีฬา การจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก และการปฏิบัติหน้าที่พิเศษ

3. อาจารย์พลศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์พลศึกษามีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานแทบทุกด้านคือ การปฏิบัติงานด้านพัฒนบุคลิกภาพ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การจัดการแข่งขันกีฬา การปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพลศึกษา การจัดสถานที่ อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก และการปฏิบัติหน้าที่พิเศษ

ธวัชชัย สุทระ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูตามการรายงานของตนเอง" โดยใช้แบบสอบถามไปยังอาจารย์พลศึกษา 72 คน และนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา 240 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์พลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือ พฤติกรรมการสอนด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการรู้จักและการเสริมแรงทางการเรียน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

2. นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาอยู่ในระดับมากและปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้คือ พฤติกรรมการสอนด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเสริมแรงการสอน ด้านการรู้จักและการเสริมแรงทางการเรียน

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พลศึกษากับนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พิเศษ พบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของอาจารย์พลศึกษาและนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาทั้ง 6 กลุ่มวิทยาลัยครู เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

โฉมใจ คุ้มกันสุทัศน์ วรณวิจิตร (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 624 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่ พฤติกรรมการสอนทั้ง 9 ด้านมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก แต่พฤติกรรมการสอนที่เกิดขึ้นจริง อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่างกันโดยอาจารย์เห็นว่าพฤติกรรมการสอนทั้ง 9 ด้าน โดยรวม ๆ อยู่ในเกณฑ์มาก แต่นักศึกษาเห็นว่า

พฤติกรรมเพียง 4 ด้านที่อยู่ในเกณฑ์มาก นอกนั้นอีก 5 ด้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ด้านการเลือกใช้สถานที่อุปกรณ์ ด้านปรัชญาการสอน ด้านการมอบหมายงานให้ทำ ด้านการเสริมแรงทางการเรียน ด้านการประเมินผลและนำข้อมูลย้อนกลับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความสำคัญในการสอน ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 รวม 6 ด้าน คือ ด้านการเลือกใช้สถานที่และอุปกรณ์ ด้านปรัชญาการสอน ด้านการปฏิบัติการสอน ด้านการเสริมแรงทางการเรียน ด้านการประเมินผล และนำข้อมูลย้อนกลับและด้านการควบคุมวินัยในการเรียน ส่วนอีก 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา จากการประเมินของอาจารย์ที่มีจำนวนปี การสอนน้อย และอาจารย์ที่มีจำนวนปี การสอนมากเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความสำคัญในการสอนกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

ศิริพร นิงคมลกุล (2528) ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพลศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร" ใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูพลศึกษา จำนวน 80 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่ในระดับมาก เพียงลำดับดังนี้ ด้านปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพในการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการจูงใจและเสริมแรงทางการเรียนด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

2. ครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาอยู่ในระดับมาก เพียงตามลำดับดังนี้ ด้านการปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพในการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจูงใจและเสริมแรงทางการเรียนด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูพลศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พยุงศักดิ์ สมนึก (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูพลศึกษาและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการพฤติกรรมการสอนพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูพลศึกษา จำนวน 336 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 840 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูพลศึกษาและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษาอยู่ในระดับพออยู่พอดี เรียงตามลำดับคือ ด้านการปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรม ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการตั้งใจและเสริมแรงทางการเรียน ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ด้านการใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนอื่น ๆ

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูพลศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา พบว่าแตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญ

วีระศักดิ์ วีระชาติพิทักษ์ชน (2529) "ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษา และนักศึกษาเกี่ยวกับการพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษา ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังอาจารย์พลศึกษา 75 คน และนักศึกษา 580 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษา และนักศึกษา เกี่ยวกับการพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษาแสดงให้เห็นอยู่ในระดับมากหรือในระดับพออยู่พอดี เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณลักษณะส่วนตัวในการสอน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม การดำเนินการสอน การเตรียมการสอน การตั้งใจและเสริมแรงทางการเรียน การวัดและประเมินผล การเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและสถานที่

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนักศึกษา เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจิตรา แสงนิริย (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน สังเกตการสอนของครูสุศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนที่ครูผู้ศึกษาใช้มาก คือ ครูใช้การบรรยาย สื่อการสอนที่ใช้กันมากได้แก่ กระดานดำ หนังสือเรียนและแบบฝึกหัด ครูให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์การเรียน และดูแลความสะอาดห้องเรียนก่อนทำการสอน ครูอธิบายวัตถุประสงค์ของการเรียนและมอบหมายงานให้นักเรียนทำหลังจากจบบทเรียน

2. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูผู้ศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก - โท ต่างกัน 3 กลุ่ม พบว่า มีพฤติกรรมการสอนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วารี คำชื่น (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9" โดยใช้แบบสอบถาม ส่งไปยังผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา จำนวน 724 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาพลศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน บุคลิกภาพในการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและสถานที่ การตั้งใจและการเสริมแรงทางการเรียน การมอบงานให้ปฏิบัติ การปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม และการประเมินผลการเรียนการสอน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียน กับครูผู้สอนวิชาพลศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาพลศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในทำนองเดียวกันความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีวุฒิกับครูผู้สอนไม่มีวุฒิทางพลศึกษาก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

บัญญัติ นิมิตร (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา" โดยใช้แบบสอบถาม ส่งไปยังอาจารย์พลศึกษา 204 คน นักศึกษา 391 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา ตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษายู่ในระดับมากทุกพฤติกรรม

2. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษา ในวิทยาลัยพลศึกษา ตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาพบว่า อาจารย์พลศึกษามีการรับรู้อยู่ในระดับ

สูงกว่านักศึกษาในพฤติกรรมด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน-การดำเนินการสอน การรู้จัก และการเสริมแรงทางการเรียน ส่วนนักศึกษามีการรับรู้อยู่ในระดับสูงกว่าอาจารย์ผู้สอนในด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมพฤติกรรมอื่นๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

บุญสืบ กำจรวริชยะวณิช (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังอาจารย์พลศึกษา จำนวน 94 คน และนิสิตนักศึกษา จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษาอยู่ในระดับมากเพียงลำดับดังนี้ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการรู้จักและเสริมแรงทางการเรียน ด้านการใช้อุปกรณ์ในการสอนและสถานที่ ด้านการเตรียมการสอน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนิสิตเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้น พฤติกรรมด้านการเตรียมการสอนและพฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์ในการสอนและสถานที่ ไม่แตกต่างกัน

อภิญา ศิริพันธ์ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนและแบบสอบถามกับครูสุศึกษาจำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ใช้ทักษะกระบวนการในการสอนวิชาสุศึกษา ดังนี้ ชั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็นร้อยละ 15.04 ชั้นวิเคราะห์วิจารณ์ร้อยละ 11.83 ชั้นสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย ร้อยละ 12.76 ชั้นการประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือก ร้อยละ 5.88 ชั้นการวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ร้อยละ 7.47 ชั้นการปฏิบัติด้วยความชื่นชมร้อยละ 9.45 ชั้นการประเมินสะท้อนภาพปฏิบัติ ร้อยละ 8.56 ชั้นการปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ร้อยละ 11.46 ชั้นการประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ร้อยละ 10.24 และวิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้การบรรยายและกระบวนการกลุ่ม ปัญหาของครูสุศึกษาที่พบมากที่สุดคือ เรื่องการจัดทำแผนการสอนวิชาสุศึกษาที่เน้นใช้ทักษะกระบวนการ

รัชนี้ รัชญบุญจันทร์ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง "สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาริเคาระห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบสำรวจความคิดเห็นของครูพลศึกษา แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนพลศึกษา แบบสัมภาษณ์ครูพลศึกษา และแบบประเมินสมรรถภาพครูพลศึกษา

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า สมรรถภาพที่พึงประสงค์ควรประกอบไปด้วย 8 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนักพลศึกษา เอกสารงานวิจัย และจากการตรวจสอบทุกขั้นตอนดังนี้ ด้านการสอนพลศึกษา ด้านการประเมินผล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านทักษะ และในการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่า สมรรถภาพทั้ง 8 ด้านมีอยู่จริง และพบว่ามีความแตกต่างของสมรรถภาพระหว่างครูพลศึกษาดีเด่นและครูทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยครูพลศึกษาดีมีสมรรถภาพสูงกว่าครูพลศึกษาทั่วไป

ศาสตราจารย์ ดร. นอมว้สมวงศ์ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าหมวด และครูพลศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษารัฐบาล" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าหมวด และครูพลศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษารัฐบาล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าหมวด และครูพลศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน บุคลิกภาพในการสอน การใช้อุปกรณ์และสถานที่ในการสอน การมุ่งใจและเสริมแรงทางการเรียน การมอบงานให้ปฏิบัติ การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าหมวด และครูพลศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษา พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนพลศึกษาเป็นรายด้านระหว่างครูที่มีวุฒิปริญญาและครูที่ไม่มีวุฒิปริญญาโดยส่วนรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

เวอร์จิเนีย (Virginia, 1965) ได้ศึกษาพฤติกรรมของอาจารย์พยาบาลที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) และเขียนพฤติกรรมของอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพมี 19 ประการ คือ ยอมรับความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์ ให้โอกาสและเวลาที่เหมาะสมแก่นักศึกษา ไม่ทำให้นักศึกษาอายต่อหน้าผู้อื่น เป็นที่ปรึกษาแก่นักศึกษา มีความมั่นใจ เป็นผู้ที่ผ่อนคลายผ่อนยาวได้ ทำงานร่วมกับนักศึกษาได้ดี เห็นใจนักศึกษา ให้ความอบอุ่นกับนักศึกษา เคารยชมการสอนและงานได้เหมาะสม สามารถอธิบายสิ่งที่นักศึกษาไม่เข้าใจให้นักศึกษารู้สึกว่าเราเป็นบุคคลที่สำคัญ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาได้ มีความรับผิดชอบ เข้าใจความต้องการของนักศึกษาแต่ละคนเป็นอย่างดี ความคุมตัวเองดี และกระตุ้นนักศึกษาเสมอ

มาร์กาเรต (Margaret, 1966) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของอาจารย์พยาบาลในทัศนะของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสอนทั้งในห้องเรียนและภาคปฏิบัติ พฤติกรรมที่พึงประสงค์คือ การสอนมีวิธีจูงใจให้นักเรียนอยากเรียน รู้จักคิด ตั้งใจสอน วิพากษ์วิจารณ์ในการสร้างสรรค์เสมอ มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือ สอนโดยอ่านจากบทเรียนและในด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรมที่พึงประสงค์คือ ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง จริงใจ สนใจ เห็นใจนักศึกษา พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์คือ ไม่เห็นใจผู้อื่น

คอทตี (Cotta, 1968) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบที่เกี่ยวเนื่องกับความสำเร็จในการเขียนของนักเรียน" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวเนื่องกับความสำเร็จในการเขียนของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นทดสอบ และแบบสอบถามในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสนใจในการอ่าน การรับรู้และความคิดเกี่ยวกับตนเอง และจุดมคติของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเขียนสูงจะเป็นนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูผู้สอน ส่วนความสนใจในการอ่านระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถในการเขียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถต่ำ ไม่มีความแตกต่างกัน

วูด (Wood, 1970) ได้ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์วิธีการสังเกตและการตรวจสอบพฤติกรรมการณ์ในห้องเรียน" (A Multidimensional of the Observation Analysis and Assessment of Classroom Behavior) ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาอบรมเกี่ยวกับการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมช่วยให้ครูสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้สัมพันธ์กับการใช้แบบสอนของตนและพฤติกรรมของนักเรียน

แอนตัน (Anton ,1972) ได้ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์วิธีสอนสุขศึกษาและสวัสดิศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาคัดสรรที่ รัฐอิลลินอยส์" (An Anlysis of the Method Used to Teach Health Education and Safety Education in Selected Secondary School of Illinois) ผลการวิจัยพบว่าวิธีการสอนที่ใช้บ่อยมากคือ การอภิปราย การบรรยาย การตอบคำถาม การสาธิต การค้นคว้า และเสนอรายงานซึ่งแต่ละวิธีใช้แตกต่างกัน วิธีสอนดังกล่าวก่อให้เกิดผลดี ในการสอนแก่ครูที่ขาดประสบการณ์ในการสอน และขาดความชำนาญเฉพาะทาง สิ่งที่ทำให้ การสอนไม่ประสบความสำเร็จ คือ การที่ครูไม่ได้เตรียมพร้อมที่จะสอน

บาร์ริการ์ (Barrigar ซึ่งใน Daughtrey , 1973) ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูพลศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์และผู้เรียน 70 เมือง เพื่อให้ตอบว่าครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาควรมีคุณสมบัติอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า

1. มีบุคลิกภาพที่ดี ลักษณะที่ดี มีอารมณ์มั่นคง
2. มีวุฒิทางพลศึกษาที่อนึ่งจะทำการสอนพลศึกษา
3. วุฒินสูงทางด้านพลศึกษากว่าจรรยา
4. เข้าใจและชื่นชมสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการสอน
5. สนใจสอนเด็กมากกว่าสอนนิสิต
6. มีความรู้เกี่ยวกับความเจริญเติบโตของเด็กและพัฒนาการของเด็ก
7. มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อสอนและผู้ปกครอง
8. เข้าใจภาระหน้าที่ของงานพลศึกษาและสนใจโปรแกรมของโรงเรียน
9. สนใจและพยายามปรับปรุงวิชาที่ของตน
10. สามารถบอกความหมายทางการพลศึกษาแก่คนอื่นได้
11. สาธิตถึงกิจกรรมที่น่าพอใจแก่เด็ก

12. สามารถสาธิตทักษะการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของกิจกรรมทางพลศึกษาได้
13. มีความเป็นอิสระ สุจริตธรรม และเคารพต่อนักเรียนทุกคน

ฟลาวเลอร์ (Fowler, 1974) ได้วิจัยเรื่อง "ความรู้สึกของนักเรียนในเรื่องทัศนคติ การตอบสนองและการยอมรับที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา" โดยทดลองกับเด็กนักเรียนของ ประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 28 โรงเรียนพบว่า ในการสอนวิชาพลศึกษาครูผู้สอนจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน แต่นักเรียนเข้าใจและรู้ถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงออกได้ดี จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนการสอนให้ดำเนินไปด้วยดีทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา

กรีนวูด (Greenwood, 1974) ได้วิจัยเพื่อพัฒนาแบบทดสอบที่มหาวิทยาลัยฟลอริดา พบว่า พฤติกรรมที่สำคัญของอาจารย์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้บริหารและนักศึกษามีดังนี้ สามารถสร้างบทเรียนให้เข้าใจง่าย มีการสอนที่ทันสมัย มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน ให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา เข้าใจเทคนิคการวัดผล ให้งานอย่างเหมาะสมมีความรอบรู้ทันสมัย และเข้าใจปัญหาของนักศึกษาเป็นอย่างดี

กรูชและคอสติน (Grush and Costin, 1976) ได้ทำการวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของอาจารย์กับทักษะในการสอนของอาจารย์ และความพึงพอใจในความเป็นอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษาในการสอนของอาจารย์ ตามการประเมินของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ เมื่อ ค.ศ. 1975 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของอาจารย์กับทักษะ การสอนของอาจารย์ และมีความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในความเป็นอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษากับทักษะการสอนของอาจารย์ และพบว่า บุคลิกภาพของอาจารย์ในห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลในการสอนของอาจารย์

ไวททูบา และไรท์ (Wotube and Wright, 1975) ได้สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โดยให้ผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษารองมหาวิทยาลัยแอตแลนติกใต้เป็นผู้ตอบ เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อกระทงแล้วได้ส่งให้นักกลุ่มตัวอย่างจัดเรียงลำดับความสำคัญ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน 9 ข้อ ที่มีความสำคัญเกี่ยวกับลักษณะของอาจารย์ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชากว้างขวาง ถูกต้อง แม่นยำ และทันสมัย
2. เข้าใจให้นิสิตใช้ความคิดเพื่อตัวเราเอง
3. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชาที่สอน

4. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในวงนิสิต
5. อธิบายเนื้อหา ทฤษฎีที่เป็นมาตรฐานได้อย่างชัดเจน
6. สนับสนุนให้นิสิตคิดโดยการยกตัวอย่างเปรียบเทียบและให้ดูของจริง
7. มีความยุติธรรมในสภาพประเมินผล
8. ให้ความช่วยเหลือนิสิตไม่ว่าในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน
9. มีชีวิตชีวาและสนุกสนานในการสอน

โรมโรน (Romine, 1978) ได้ศึกษาบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างดีขึ้น โดยการสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์คนละต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเดียวกันจำนวน 268 คน และนักศึกษาคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเดียวกันจำนวน 1,237 คน ของมหาวิทยาลัยโคโลราโด (Colorado) ผลปรากฏว่า บรรยากาศการสอนที่ดีจะสามารถทำให้การสอนมีประสิทธิภาพที่สำคัญ 40 ข้อ แบ่งกลุ่มได้ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน เช่น เป็นคนกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้นสนใจวิชาที่ตนสอน
2. ด้านการจัดและเตรียมการสอน เช่น เตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแนะนำหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ

แอลการ์ด (Alard, 1979) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของครูที่มีผลต่อการเรียนวิชาพลศึกษาในชั้นเรียน โดยอิทธิพลเกี่ยวกับเพศและการร่วมมือของนักเรียน" จากการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของครูเป็นรายบุคคล ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยลูวิส จากมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ เกี่ยวกับพฤติกรรมของครูดังต่อไปนี้ คือ พฤติกรรมทำให้กำลังใจและสนับสนุนนักเรียน การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน การตอบคำถามของนักเรียน การบรรยาย การให้คำแนะนำและแนะแนว ให้ความรักความยุติธรรม โดยใช้การแสดงความคิดเห็นและการสังเกตจากนักเรียนจำนวน 343 คน ครูผู้สอน 5 คน จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ให้การบรรยายถึงร้อยละ 80 นักเรียนชายและหญิงมีความเห็นต่างกับนิมพฤติกรรมเกี่ยวกับการให้การบรรยายของครู การยกย่อง ชมเชยและให้กำลังใจ และการให้คำแนะนำและแนะแนว พบว่า เพศไม่มีผลต่อการให้ความร่วมมือของนักเรียนในชั้นเรียน

คามิส (Khamis , 1982) ได้วิจัยเรื่อง "การรับรู้พฤติกรรมการสอนที่เป็นจริงและการสอนในอุดมคติกับการปรับปรุงการสอนของนักศึกษาครูปีสุดท้าย" โดยการสังเกตความสามารถในการสอนที่แท้จริงและเปรียบเทียบกับการสอนในความคิดเห็นโดยการแบ่งกลุ่มนักศึกษาครูเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง จากการวิเคราะห์ความคิดของนิสิตนักศึกษาครูอาจารย์และอาจารย์นิเทศ พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการสอนเป็นที่น่าสนใจพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปในการสอน บุคลิกภาพและความเชื่อมั่นในตนเอง

เบล (Bell , 1984) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมการสอนเพื่อที่จะเลือกมาปรับปรุงการสอนและการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักศึกษาครู : การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และการจุดประกายในการเรียนการสอน" มีจุดประสงค์เพื่อ ทำการศึกษาความคิดของครูฝึกสอนครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศที่มีต่อการนำหลักการในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เลือกมาวางชื่อมาใช้ในการฝึกสอน โดยใช้เครื่องมือการวัดผล ระเบียนการสอนของครูฝึกสอน ซึ่งประกอบด้วย 1) การพัฒนาความเชื่อมั่นในวิชาชีพ 2) การเตรียมการสอน 3) ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา 4) แบบแผนการแบ่งกลุ่ม 5) การใช้แรงจูงใจ 6) การควบคุมชั้นเรียนและวินัยในห้องเรียน 7) การใช้สื่อการสอน 8) การสังเกตการสอน 9) การให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 10) การประเมินผลได้ทำการศึกษากับครูฝึกสอน 2 กลุ่ม เป็นการใช้วิธีแบบเก่า คือ การสังเกตและการประเมินผลธรรมดาผลการวิจัยพบว่า การใช้เครื่องมือดังกล่าวไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา รูปแบบการสอน การใช้วิธี การดั้งเดิมโดยการสังเกตการสอนและการประเมินผลได้ผลเท่าเทียมกันจากผลการวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียน แต่ละคนเห็นความสำคัญ และมีความต้องการสื่อการเรียนการสอนนอกจากนี้เทคนิคการใช้แรงจูงใจในการสอนที่มีความสำคัญมากพอ ๆ กับวินัยและการจัดชั้นเรียน

บิชอป (Bishop , 1984) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูและการรับรู้ของศึกษานิเทศก์ในพฤติกรรมการสอนที่คาดหวังและพฤติกรรมการสอนที่ปฏิบัติจริงในวิทยาลัยของรัฐบาล" มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนที่คาดหวัง และพฤติกรรมการสอนที่ปฏิบัติจริงจากการรับรู้ของครูและศึกษานิเทศก์ โดยใช้แบบสอบถามที่มีชื่อว่า แบบสอบถามพฤติกรรมครู (Teacher Behavior Description Questionnaire) (TBDO) สอบถามครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยจำนวน 270 คน และศึกษานิเทศก์ในวิทยาลัยต่าง ๆ 5 วิทยาลัยจำนวน 54 คน ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการรับรู้ของครูและศึกษานิเทศก์ในพฤติกรรมการสอนที่ คาดหวังและพฤติกรรมการสอนที่ปฏิบัติจริง โดยครู

จะรับรู้การปฏิบัติพฤติกรรมทั้งสองมากกว่าศึกษา นิเทศก์ เกศ เชื้อชาติ และวิชาที่สอนจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมที่คาดหวัง เชื้อชาติ อายุ จะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง

อิริชิ (Ariahi, 1984) ได้ทำการศึกษาเรื่อง " การศึกษาพฤติกรรมการสอนอีเอฟแอล (EFL) ในชาติอาหรับ " มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในชาติอาหรับ เพื่อจะนำมาพัฒนาการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนทางภาษาที่มีจำนวน 25 ข้อ เรียกว่า FL int (Foreign Language Interaction) กับครูที่สอนอีเอฟแอล (EFL) ในเมืองเวียนต่าง ๆ ซึ่งผู้สังเกตได้เป็นจำนวน 30 คน ใช้เวลาดังกล่าว 20 นาที ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูพูดมากกว่านักเรียน (64.94 : 24.05 %) 2) นักเรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน 11.05 % 3) ครูใช้วิธีสอนโดยตรงเวลาสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาอารบิก 4) ครูไม่พยายามที่จะนำเนื้อหาความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิต ของนักเรียน 5) ครูแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนและวิจารณ์คำตอบของนักเรียนสม่ำเสมอ 6) ครูไม่ได้นำความคิดของนักเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชั้นเรียน 7) ครูละเลยในสิ่งที่สนใจและวิวัฒนาการทางภาษา 8) นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยมากและเป็นไปอย่างจำกัด 9) นักเรียนและครูใช้ภาษาอารบิกในการพูดคุยกันในชั้นเรียน

โอมฮา บอย (Omaha Boy , 1985) ได้ทำการศึกษาเรื่อง " พฤติกรรมการสอนของครูที่ตีเคในวิทยาลัยชุมชน โอมฮา คานธี " มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมของครู ตีเคนที่ได้รับเลือกจากการเสนอชื่อรองเพื่อนครูว่าพฤติกรรมการสอนของเราจะมีลักษณะเช่นเดียวกับพฤติกรรมการสอนของครูตีเคนในเมืองเวียนมัธยมหรือครูตีเคนในวิทยาลัยหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า เหมือนกันหลาย ๆ ทางครูมัธยมศึกษานั้นเน้นทางด้านระเบียบวินัยมากกว่าครูในวิทยาลัยครูในวิทยาลัยนั้นมุ่งเน้นที่จะกระตุ้นให้เด็กได้มีความคิดที่กว้างขวางและคิดในแง่นามธรรมให้มาก ส่วนครูในวิทยาลัยชุมชนนั้นสนใจนักศึกษาเป็นรายบุคคลและพยายามช่วยเหลือให้แต่ละคนพัฒนาตนเองให้มากที่สุด ในชั้นเรียนครูตีเคนทุกกลุ่มที่ถูกศึกษามีความคาดหวังสูงในตัวนักเรียน นอกจากนั้นพฤติกรรมที่มุ่งทางด้านความสามารถของนักเรียน ทำให้ประสบความสำเร็จในการสอน อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของนักเรียนมีความสัมพันธ์มากกับพฤติกรรมที่ตีเคน

แมคคอแมค (McCormack, 1988) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในวิทยาลัยพลศึกษา" มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในพฤติกรรมกรรมการสอนของครูในวิทยาลัยพลศึกษาระดับที่ทำการสอนนักศึกษา โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่เรียกว่า Cheffer's Adaptation of Flanders Interaction Analysis (CAFIA) กับครูผู้สอนพลศึกษาชาย 2 คน และหญิง 2 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการสอนที่พบมากเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้ข้อมูลของครูกับการตอบสนองโดยไม่ใช้พฤติกรรมทักทายของนักเรียน 2) ครูไม่ได้นำข้อมูลย้อนกลับของนักเรียนมาปรับปรุงการสอน 3) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างครูชายและครูหญิงในเรื่อง ครูหญิงจะพูดน้อย นักเรียนมีส่วนร่วมมาก ครูผู้หญิงถามมากกว่าทั้งที่เป็นแบบที่ใช้คำพูด และไม่ใช้คำพูด ทำหน้าที่ครูหญิงแสดงออกเป็นการเป็นงานน้อยกว่า และความเครียดในการสอนน้อยกว่า

เฮเบอร์ (Heuber, 1991) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับวิทยาลัยครูในเรื่องความสำคัญของการเรียนของนักศึกษา" ผลการสำรวจโดยใช้การสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของนักศึกษาจากการที่ได้เรียนกับครูในห้องเรียนทุกวัน และจากการที่ได้พบครูนอกห้องเรียน พบว่า นักศึกษาแบ่งครูออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ครูประเภทเอาใจใส่นักศึกษา คือ ครูที่เตรียมสภาพแวดล้อมให้สนับสนุนการเรียนผู้หาโอกาสที่จะให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมอย่างอื่น ซึ่งพฤติกรรมนี้มีผลให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจ และเกิดการพัฒนากการรับรู้ด้วยตัวของเขาเอง
2. ครูประเภทเฉย ๆ หรือเป็นกลาง คือ ครูที่กระตือรือร้นในการสอนเพียงเล็กน้อย และสนใจต่อความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาเพียงเล็กน้อย นักศึกษาไม่อยากเรียนกับครูประเภทนี้
3. ครูประเภทไม่ใส่ใจนักศึกษา คือ ครูที่ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของนักศึกษา และไม่หาโอกาสที่ศึกษาว่านักศึกษากำลังคิดอะไร หรืออยากจะทำอะไร นักศึกษาผู้ฝึกสอนด้านภยศาสตร์ และสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองจากการเรียนกับครูประเภทนี้

สรุปรายงานการวิจัย

จากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอนทั้งในประเทศและต่างประเทศนี้ผู้วิจัยค้นคว้ามานั้นจะพบว่า วิธีการดำเนินการวิจัยมีทั้งแบบสังเกตพฤติกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตโดยตรง แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน และการใช้แบบสอบถามพฤติกรรมที่ทำการศึกษา

หลายลักษณะ เช่น การศึกษาภาพรวมของพฤติกรรมการสอนหลาย ๆ ด้านที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และบางเรื่อง ศึกษา พฤติกรรมเฉพาะด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการใช้สื่อการสอน พฤติกรรมด้านการตั้งใจ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ผลสรุปที่สำคัญว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีผลโดยตรงกับการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการสอนที่ใช้บ่อย คือ ด้านการวัดและประเมินผล พฤติกรรมด้านการใช้สื่อการสอนมีความสำคัญต่อนักเรียน และครูที่มีการเตรียมการสอนมักจะใช้อุปกรณ์มาก การสอนมาทางวิชาการ ใช้วิธีการสอนแบบเก่า โดยครูเป็นศูนย์กลางมากกว่านักเรียนเป็นศูนย์กลาง

จากการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการศึกษา อ้างอิง และเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการสอนพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครในครั้งนี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย